

Vedlegg 1: Registrering av forfattarar som finst i minst to av lærebøkene.

(Der same tekst finst i minst to av bøkene, er dei nemnt ved namn – x betyr at forfattaren er representert med ein eller fleire tekstar)

	<i>Tekst/forfattar</i>	<i>Kolon</i>	<i>Tekstlinjer</i>	<i>Intertekst</i>	<i>Grip teksten</i>
Norrøne tekstar	Håvamål	X	X	X	
	Trymskvida	X	X		
	Voluspå	X	X		X
	Islendingesoge	Njálssoga, Egilsoga,	Njåls saga	X	Egilssoga
-1600	Dante	Commedia			Commedia
	Cervantes	Don Quijote			Don Quijote
	Shakespeare	X		X	X
	Absalon P. Beyer	X		X	X
	Dorothe	Aftensalme	Aftensalme	Aftensalme	Aftensalme
	Petter Dass	X	X	X	X
	Kingo	X	X	X	
1700-tallet	Holberg	E. Montanus	X	E. Montanus	X
	Wessel	Smeden og bageren	Smeden og bageren	Smeden og bageren	Smeden og bageren
	Brorson	X	X		
	Johan Nordahl Brun	Norges skål	Norges skål		Norges skål
	Zetlitz	X	X		
	C. Frimann		En birkebeinersang	En birkebeinersang	En birkebeinersang
	Bellmann	Nå, skr. Fiolen	X	X	Nå, skr. fiolen
1800-tallet	Mauritz Hansen	Luren	Luren	Luren	
	Wergeland	Meg selv	Meg selv	Meg selv	Meg selv
	Welhaven	I Kiveldal	Sjøfuglen Digtets Aand	I Kiveldal Digtets Aand	Sjøfuglen
	HC Andersen	X	Sv.stikkene	X	Sv.stikkene
	Jørgen Moe	Fanitullen	Fanitullen	Fanitullen	Fanitullen
	Per Chr. Asbjørnsen	Graverens fortellinger	Graverens fortellinger		
	Magdalena Thoresen	X	X		
	Camilla Collett	Amtm.D.	X	Amtm.D.	X
	AO Vinje	Ferdaminne Ved Rundarne	Ferdaminne Ved Rundarne	Ferdaminne Ved Rundarne	Ferdaminne Ved Rondane
	Ivar Aasen	Dei gamle fjelli	Dei gamle fjelli	Gamle Noreg	Gamle Norig
	Bjørnstjerne Bjørnson	Faderen Ja, vi elsker	Faderen	Faderen	Synnøve Solb. Ja, vi elsker
	Elias Blix	Gud signe vårt dyre	Gud signe vårt dyre		
	Ibsen	Peer Gynt	Dikt	Gjengangere	Peer Gynt
	Conradine Dunker	X	X		
	Kielland	En god sam.het Ballstemning	En god sam.het Karen	Karen	Ballstemning
	Garborg	Sakpr. Mannfolk Fred Haugtussa	Sakpr. Stordåd Haugtussa	Sakpr. (Litt Haugtussa i studiedelen)	Fred Haugtussa
	Strindberg	Förord til Giftas	Ett halvt ark papper		Reformforsök Ett Drömspel
	Jonas Lie	X	X		
	Skram	Karens jul	Karens jul SG	SG	Den røde gardin
	Hans Jæger	X	X		
	Chr. Krogh	Albertine	Albertine	Albertine	Sakpr.
	Vilhelm Krag	Fandango	Fandango	Fandango	
	Hamsun	Sakpr. Sult	X	Sult	Sult

NORMAU 650: Vedlegg til masteravhandlinga Formaning og forming
Magni Kristin Moe Westgård

	Obstfelder	Jeg ser Byen	Jeg ser Byen	Byen	Jeg ser Byen
	Hans E. Kinck	X	X		
	Per Sivle	X	X		
1900-talet	Wildevøy	Selma	Selma		Selma
	Olaf Bull	X	X		
	Olav Aukrust	Ei naki grein	Ei naki grein		
	Kristoffer Uppdal	X	X		X
	Rudolf Nilsen	Storby-natt	X	Storby-natt	Storby-natt
	Øverland	Vårt land	Vårt land	X	X
	Falkberget	X	X		
	Duun	X	X	X	X
	Undset	Kristin Lavransdatter	X	Kristin Lavransdatter	Kristin Lavransdatter
	Edith Södergran	Dagen svalnar Landet som icke är Det er vackrast	Dagen svalnar Landet som icke är Det er vackrast	Dagen svalnar	X
	Pär Lagerkvist	Ja visst gör det ont	Ja visst gör det ont	Ja visst gör det ont	
	Karin Boye	X	X	X	X
	Rolf Jacobsen	X	X		
	Cora Sandel	X	X		
	HM Vesaas	Har vandra så langt	X	X	Har vandra så langt
	Sigurd Hoel	X	X		
	Sandemose	Janteloven	X		Janteloven
	Aslaug Vaa	X	X		
	Tore Ørjaseter	X	X		
	Nordahl Grieg	X	X		
	Tarjei Vesaas	X	X	X	X
	Tor Jonsson	X	X		
	Jacob Sande		X		X
	Kafka		Foran loven	Foran loven	
	Bjørneboe	Om formyndermennesket	X	Om formyndermennesket	
	Alf Prøysen	X			X
	Astrid H. Andersen	Hestene står i regnet	Hestene står i regnet		
	Torborg Nedreaas	X	X	X	
	Agnar Mykle		X	X	X
	Rolf Stenersen			X	X
	Johan Borgen	X	X		
	Paal Brekke	X		X	
	Inger Hagerup	X	X	Aust-Vågøy	Aust-Vågøy
	Gunvor Hofmo	X	X	X	
	Georg Johannesen	X	X	X	
	Marie Takvam		X	X	X
	Olav H. Hauge	X	X	X	
	Jan Erik Vold	Nyttårsdiktet	Nyttårsdiktet	X	
	André Bjerke		X		X
	Dag Solstad	X	X	X	
	Paal-Helge Haugen	X	X		
	Eldrid Lunden	X	X		
	Cecilie Løveid	X		X	
	Kjartan Fløgstad	X	X		X
	Ailo Gaup	x	X	X	
	Askildsen	X		X	
	Kjartan Fløgstad		X		X
	Banny Andersen	X			X
Etter 1995	Erlend Loe			X	X
	Carl Frode Tiller			Innsirkling	Innsirkling

NORMAU 650: Vedlegg til masteravhandlinga Formaning og forming
Magni Kristin Moe Westgård

	Maria Nav. Skaranger			x	x
	Frode Grytten			x	x
	Are Kalvø			x	x
	Yahya Hassan			x	x
	Helene Uri			Nice, fælt eller scary?	Nice, fælt eller scary?

Vedlegg 2: Registrering av tekstar

<i>Læreverk</i> <i>Sjangrar</i>	<i>Kolon (2. utg.),</i> <i>Samlaget (1995),</i> <i>vk1+vk2</i>	<i>Intertekst,</i> <i>Fagbokforlaget</i> <i>(2014-2015), vg2+vg3</i>	<i>Tekstlinjer,</i> <i>Aschehoug</i> <i>(1995), Vk1+vk2</i>	<i>Grip teksten,</i> <i>Aschehoug</i> <i>(2014-2015), Vg2+ vg3</i>
Norrøne tekstar	16 (7%)	6 (5%)	7 (3%)	8 (6%)
Folkedikting	13 (6%)	10 (8%)	15 (7%)	8 (6%)
Romanutdrag	18 (8%)	13 (10%)	5 (2%)	24 (17%)
Noveller	36 (15%)	10 (8%)	46 (22%)	17 (12%)
Lyriske tekstar	112 (48%)	56 (44%)	113 (54%)	55 (38%)
Drama-utdrag	4 (2%)	3 (2%)		7 (5%)
Sakprosa	33 (14%)	28 (22%)	23 (11%)	20 (14%)
Samansette tekstar				5 (3%)
Totalt	232	126	209	144
Forfattarar repr.	130	95	129	100

Vedlegg 3: Registrering av oppgåver

Oppgåver til «Håvamål», fra Den eldre Edda, ca. 800-1200

Kolon:

Omsetjing av Ivar Mortensson-Egnund, 14 strofer i utdraget:

1 Augo du brukte	10 Betre bør	43 Venen sin
3 Eld han tarv	11 Betre bør	44 Veit du ein ven
4 Vatn og handduk	34 Omveg er jamt	76 Døyr fe
7 Grannvar mann	36 Eit lite bu	77 Døyr fe
8 Sæl er den	38 Våpna sine	

Oppgåver:

- 1 Diktet gir ei rekkje råd om korleis folk bør vere, og korleis dei bør te seg. Kva for verdiar og moral les du ut av desse strofene? Kva meiner du sjølv om dette verdisynet?
- 2 Samanlikn dei verdiane du finn i «Håvamål» med dei du meiner gjeld i dag (kristen moral, vanlege omgangsformer). Kva er likt og kva er ulikt?

Tekstlinjer:

30 strofer i utdraget:

1 Augo du brukte	20 Ov-etar, om han	47 Ung var eg fordom
3 Eld han tarv	23 Vitlaus mann	50 Turkar toll
4 Vatn og handduk	24 Vanklok mann	54 Grunne sjøar
5 Vit han tarv	27 Vanklok mann	55 Måteleg klok
7 Grannvar mann	34 Omveg er jamt	59 I otta du rise
8 Sæl er den	36 Eit lite bu	70 Betre å leva
10 Betre bør	37 Eit lite bu	71 Er du halt, kan du ride
11 Betre bør	42 Venen sin	75 Aldri han trur det
12 Inkje så godt	43 Venen sin	76 Døyr fe
16 Ein stakkar tykkjest	44 Veit du ein ven	77 Døyr fe
17 Kópen glanar	45 Veit du ein annan	

Oppgåver:

INNBLIKK:

1. Kva vil Håvamål-skalden med diktet sitt?
2. Kva fortel diktet om levekår og holdningar i vikingtida?
3. Vel ut dei tre strofene du synest er mest interessante. Kvifor liker du desse best? Har mange i klassen plukka ut dei same strofene?

SIDEBLIKK

4. Gi ein kort karakteristikk av dei tre eddadikta «Håvamål», «Trymskvida» og «Gudrunkvida». Legg vekt på det som gir dei særpreg og gjer dei ulike.

PÅ EIGA HAND

5. Diskuter moralen i «Håvamål». Kva for strofer synest du gir oss gode levereglar i dag? Finn du synspunkt og holdningar som du meiner er forkastelege? Var dei forkastelege i samfunnet på den tida?

Intertekst, vg2:

Omsetjing av Ivar Mortensson-Egnund, 14 strofer i utdraget:

1 Augo du brukte	11 Betre bør	76 Døyr fe
3 Eld han tarv	34 Omveg er jamt	77 Døyr fe
4 Vatn og handduk	36 Eit lite bu	
7 Grannvar mann	38 Våpna sine	
8 Sæl er den	43 Venen sin	
10 Betre bør	44 Veit du ein ven	

Førlesing: Kva veit du om Odin og Tor med hammaren?

Oppgåver:

- 1 Finn døme på at dette er eit læredikt
- 2 Gjer med eigne ord greie for moralen i strofene. Kva for nokre er du einig i?
- 3 Gje eksempel på allitterasjon
 - 4 Ta utgangspunkt i ei strofe og skriv eit essay på sidemål

Oppgåver til «Aftensalme» av Dorothe Engelbretsdatter (frå *Sielens Sang-Offet*, 1678)

Kolon

«Dagen viker og går bort» 11 strofer

Oppgaver:

1. Hvordan vil du beskrive tonen eller stemningen i dette diktet?
2. Pek på ord og bilder som understreker denne stemningen

Tekstlinjer:

«Aftensang» 20 strofer

Oppgaver:

Innblikk:

1. Hvilken følelse og stemning er det som fyller denne salmen?
2. hva vil du si er *temaet* i denne salmen?
3. DE var både avholdt og respektert i sin samtid. Hva tror du gjorde henne til en populær forfatter, hvis du skal dømme ut fra «Aftensang»?

Sideblikk:

1. Sammenlign «Aftensang» med tekstene av Petter Dass og Thomas Kingo. Pek på trekk ved disse tekstene som gjør at vi kan si de er preget av barokken. Hvilken av tekstene synes du er den beste?

Intertekst:

«Aftensalme», 20 strofer

Førlesning: Hvilket forhold har du til salmer?

Spørsmål til teksten:

1. Hvorfor kan vi si at tittelen på denne salmen har flere betydninger? Begrunn svaret.
2. Tekster fra barokken er kjent for sin rike bildebruk. Forklar hva som menes med disse metaforene fra «Aftensalme»:
 - a. Glasset rinner hastelig (2. strofe)
 - b. Jeg arme ormesekk (10. strofe)
 - c. Fire fjele er min prakt (nest siste strofe)
3. Finn eksempler på virkemiddelet kontrast
4. Hvilke ulike samfunnsgrupper nevnes i salmen? Hvordan står de i forhold til Gud?

Grip teksten:

«Aftensalme», 20 strofer

Tolk salmen

1. Tittelen på salmen har dobbelt betydning. På hvilken måte?
2. Hva ønsker Dorothe å uttrykke i Aftensalme?
3. Forklar bildebruken og innholdet i følgende uttrykk:
 - glasset rinner hastelig (strofe 2)
 - åpne dine øyens flod (strofe 7)
 - jeg arme ormesekk (strofe 10)
 - fire fjele er min prakt (strofe 19)
4. Dorothe blir ansett som mer personlig i sin diktning enn Petter Dass. Hva i denne salmen kan gi det inntrykket? (Sammenlikn for eksempel med «Herre Gud! Ditt dyre navn og ære» s. 342.)

Oppgåver til Islendingesoger

:kolon

Njálssoga (utdrag), ca. 3 sider

1. Skriv ei tekst med overskrift: Kva er ein *helt*?
2. Kven er *heltane* i denne teksta etter di meining? Kva for eigenskapar gjer dei til heltar?
3. Ettermælet var viktig i norrøn tid. Kven av personane i denne teksta trur du vil få dårleg ettermæle. Kvifor?
4. Korleis vurderer du Hallgjerd og det ho gjer?
5. Vi karakteriserer ofte sagastilen som knapp, utan unødige skildringar, der dei råkande replikkane er viktige. Finn eksempel på dette i teksta.

Egilsoga (utdrag), ca. 5 sider

1. Lag ein personkarakteristikk av Egil på grunnlag av skildringane av han både som barn og vaksen.
2. Ein forfattar har sagt om Egil at han truleg er den mest usympatiske personen i heile verdslitteraturen. Er du samd eller usamd?
3. Skriv ei kort forteljing i sogestil (gjerne ei parodi). Byt med ein annan elev. Gå gjennom forteljingane til kvarandre og vurder om de har greidd å halde fast på språk og stil frå sogene.

Tekstlinjer

Njåls saga (utdrag) ca. 6 sider

INNBLIKK:

1. Korleis blir lesaren førebudd på dei tragiske hendingane som er i vente?
2. Kva for motførestillingar har Flose og dei andre mordbrennarane mot å brenne Njål og folka hans inne? Kvifor gjer han det likevel?
3. Kvifor tek ikkje Njål og Bergtora imot tilbodet om fritt leide? Kva fortel dette om dei som personar? Kva fortel det om dei normer og ideal som rådde i tida? Kva rolle spelar lagnadstrua?
4. Kven av personane stig fram som særprega individ? Korleis lærer vi personane å kjenne? Kva rolle spelar handling, replikkar og tankereferat?

SIDEBLIKK

5. Les «Luren» av Maurits Hansen (s.89) og «Faderen» av Bjørnson (s. 139). Kva for ein av desse tekstane liknar *mest* og *minst* på *Njåls saga* i stil, forteljemaate og personskildring?

PÅ EIGA HAND

6. Prosjekt/særemneidé: Gjer greie for den historiske bakgrunnen for islendingesagaene. Kva er grunnen til at dei òg har blitt kalla ættesagaer? Kva for ulike standpunkt har forskarane teke til tilhøvet mellom historisk stoff, munnleg tradisjon og det skrive, litterære verket?

Intertekst

Soga om Gisle Sursson (utdrag), ca. 3 sider

Førlesing: Fortel om ei kampscene frå film, dataspel eller litteratur som har imponert deg

1. Finn ut kva draumar og skjebnen hadde å seie i det norrøne samfunnet. Kva tyder draumen i dette utdraget?
2. Korleis byggjer kampen mellom dei to motstandarane seg opp? Samanlikn gjerne med western- eller actionfilm.
3. Kva for inntrykk får du av personane? Kva slags «meldingar» ligg i replikkane deira?
4. Finn døme på underdrivingar (litotes). Kva er effekten av det?
5. Korleis trur du det går med Gisle? Grunnge med å vise til teksten.

Sigurd Fåvnesbane (utdrag), ca. 2 sider

Førlesing: Kva slags fortellinger forbinder du med draker og magiske sverd?

1. Sammenlign Sigurd med helter som Gisle Sursson (s. 376) og Roland (s. 365). Hva vil du si er likt, og hva er forskjellig?
2. I forbindelse med heltehistorier snakker man gjerne om hybrid (se s. 119). Hva er Sigurds *hybrid* i denne historien? Og hva tror du blir hans skjebne?
3. Hvordan tolker du glemselsdrikken? Finnes det andre eventyrelementer i fortellingen?
4. Hva slags roller har kvinnene i denne historien? Finn også ut mer om valkyrier på nettet.
5. I Quentin Tarantinos film *Django Unchained* fra 2013 forteller hodejegeren Dr. Schultz om det tyske heltediktet. Se filmen og vis hvordan Tarantino har blitt inspirert av det germanske og norrøne stoffet. Hvilken historie forteller Dr. Schultz til Django, og hvilke paralleller har denne historien med Djangos egen kjærlighetshistorie?

Grip teksten

Egilsoga (utdrag), ca. 2 sider

Egilssoga

- a. Kva for eigenskapar ved Egil får vi høyre om i dette utdraget?
- b. Finn du att trekk frå sagastilen i dette utdraget (sjå s. 32)

Oppgaver til tekstar av Petter Dass

:kolon

«Herre Gud, ditt dyre navn og ære», fra *Katechismus-Sange*, ca. 1695 – 16 strofer

1. Diktets budskap er at alt i verden er av Gud og ved Gud. Hvilke virkemidler bruker forfatteren til å få fram dette budskapet?
2. Vurder om de har greidd å halde fast på språk og stil frå sogene.

Tekstlinjer

«Det siette bud», fra *Katechismus-Sange*, ca. 1695

INNBLIKK:

1. Det er vanskelig å tenke seg denne teksten brukt i kristendomsundervisning eller kirkelig sammenheng i dag. Hvorfor? Hva synes dere teksten forteller om Petter Dass og om vår tid?
2. Hvordan argumenterer dikteren mot seksuelle utskielser blant gutter/menn? Og hva slags argumenter bruker han for å påvirke jentene? Virker denne forskjellsbehandlingen gammeldags?
3. Hvilke assosiasjoner vekker strofe 42 i dag?

«Og naar de du har horet,
Da skal de først forstaa,
At helsen er forloret,
Og siden nødes gaa
Med Sot-befængte Lemmer,
Og en forvisnet Hud,
Og det, som end er slemmer'
Et Verdens Skumpelskud»

SIDEBLIKK

4. Se oppgave 4 til «Nordlands Trompet ovenfor. (Hvilket inntrykk gir de tre tekstene av Petter Dass som menneske og av hans posisjon i samfunnet)?
5. Sammenlikn «Aftensang» med tekstene av Petter Dass og Thomas Kingo. Pek på trekk ved disse tekstene som gjør at vi kan si de er preget av barokken. Hvilken av tekstene synes du er den beste? Hvorfor?

Intertekst

«Herre Gud, ditt dyre navn og ære», fra *Katechismus-Sange*, ca. 1695 – 7 strofer

Førlesing: Kva kjennetegner en salme?

1. Denne salmen er en lovprisingssalme. På hvilken måte kommer det fram?
2. Finn eksempler på typiske virkemidler i salmen. Hva er budskapet i teksten?
3. Se på første og femte strofe, som står i original språkform. Hvorfor tror du det er brukt store bokstaver (Herre og GUD) og utropstegn?
4. Lær noen vers utenat og syng salmen i klasserommet.

Grip teksten

«Herre Gud, ditt dyre navn og ære», fra *Katechismus-Sange*, ca. 1695 – 16 strofer

Tolk salmen

- a. Hvordan framstiller Petter Dass Gud i denne salmen?
- b. Mennesket trenger Gud, men Gud trenger ikke menneskene. Hvorfor ikke?
- c. På hvilke måter kan mennesket ære Gud?

- d. Typiske virkemidler i barokken er dramatiske og kontrastfylte bilder, prakt og stas, overdrivelser og oppramsinger. Finn eksempler på noe av dette i denne salmen.
- e. Barokkpoesien er også glad i rim og klangeffekter. Finn ut hvordan rimsystemet er i denne salmen. (Et lite tips: Ikke bare se på slutten av linja!)
- f. Syng salmen i klassen. Om nødvendig kan dere lytte til og synge sammen med en innspilt versjon. (Det finnes flere melodier til denne salmen).

Oppgåver til tekstar av Ludvig Holberg

:kolon

Erasmus Montanus, 1731 - AKT 2: SCENE 2, SCENE 3, SCENE 4 og SCENE 5 (Ca. 6 sider)

Oppgåver:

1. Gi en personkarakteristikk av Erasmus og Jacob
2. Hvilke egenskaper hos Erasmus tror du Holberg vil latterliggjøre
3. Ta for dere argumentasjonen i resonnementene til Erasmus der han gjør Morlille til en stein. Hva er rett og hva er galt ved disse resonnementene? Arbeid i grupper.
4. Formuler ut fra teksten noen verdier Holberg setter høgt.

Tekstlinjer

Småstykker: «Gud har forment oss å fly», «Tvenne geitebukker stanges»

1. Hvilke hovedargumenter har Holberg mot at mennesker skal kunne fly? Er argumentasjonen hans fornuftig?
2. Her finner du først en *epistel* så en *fabel*. Slå opp i leksikon eller andre håndbøker og finn ut hva som kjennetegner disse sjangrene. Svarer Holbergs stykker til definisjonene?

Intertekst

Erasmus Montanus, 1731 - AKT 4: SCENE 4 (ca. 4 sider)

Førlesing: Når ble det vanlig å anta at jorden er rund?

Oppgåver

1. Forklar hvorfor Erasmus Montanus ikke kan gå med på å si at jorda er flat. Hva synes Jacob om denne holdningen?
2. Finn eksempler på at dette er en komedie. Hvilken funksjon har humoren i stykket?
3. Beskriv hvordan Erasmus og Jacob framstilles i denne scenen. Hvem av dem er flinke til å argumentere?
4. Hvem mener du har fått sympatien her? Begrunn svaret!

Grip teksten

«Om geitebukken som lot skjegget sitt rake» (fra *Moralske Fabler*, 1751)

Diskuter budskap og form i fabelen

- a. Kan dere finne eksempler fra deres egen hverdag på slikt motepress eller gruppepress som Holberg beskriver i fabelen?
- b. En fabel handler om dyr som snakker og oppfører seg som mennesker. Diskuter hva en forfatter kan oppnå ved å bruke dyr til å formidle et menneskelig budskap.

Niels Klims reise til den underjordiske verden, 1741 (utdrag), ca. 5 sider

Studer Holbergs samfunnskritikk og skrivemåten i teksten

- a. Da Holberg skrev denne romanen, var det streng sensur og vanskelig å kritisere åpenlyst forhold i det samfunnet han selv levde i. Hvordan greier han likevel dette på indirekte vis i boka om Niels Klim? Gi eksempler fra utdraget på hva han på denne måten kritiserer i sitt eget samfunn.
- b. Diskuter skrivemåten. Hvordan vil du karakterisere skrivemåten i Niels Klim – skiller den seg fra skrivemåten i en moderne roman? Hva består i så fall forskjellen i?

Oppgaver til «En birkebeinersang» av Claus Frimann frå *Almuens Sanger*, 1790

Tekstlinjer

6 strofer

INNBLIKK:

1. To forskjellige livsformer blir stilt opp mot hverandre. Kan du tenke deg hvem «nordmannen» blir sammenliknet med?
2. Hvilken levemåte og hvilke egenskaper blir framstilt som positive? Er du enig? Diskuter om diktet er alvorlig ment eller om det er ironisk.

SIDEBLIKK:

3. Patriotisk lyrikk var en viktig sjanger fra slutten av 1700-tallet og langt framover. Sammenlign «En birkebeinersang» og «Norges skål» av Johan Nordahl Brun. Med Henrik Anker Bjerregaards «Nationalsangen» og «Gud signe vårt dyre ferdreland» av Elias Blix. Hva er forskjellen på de to 1700-tallsdiktene og de to fra 1800-tallet? Finner du noen litteraturhistoriske utviklingslinjer?

Intertekst

6 strofer

Førlesing: Hva betyr patriotisme? Hvilke patriotiske sanger kjenner du til?

1. Hvilke språklige virkemidler finner du i teksten?
2. Hva blir sett på som typisk norske egenskaper i diktet?
3. Hvilken forbindelse ser du mellom dette og teksten *Norges rikes historie* (utdrag frå Gerhard Schønings historieverk, min mrk.) ovenfor?
4. Skal diktet leses bokstavelig – eller er det en parodi på patriotiske holdninger? Begrunn synet ditt.

Grip teksten

6 strofer

Diskuter tolkningen av sangen

- a) Hva er fellesnevneren for alt som er «nordmanns vis»?
- b) Er sangen selvironisk eller alvorlig ment – eller begge deler? Begrunn svaret.

Oppgaver til «Norges skål» av Johan Nordahl Brun

:kolon

4 strofer

Oppgaver:

1. Hva tror du er grunnen til at dette diktet ble forbudt?
2. Diktet ble en tid brukt som norsk nasjonalsang. Hva skiller denne nasjonalsangen fra andre du kjenner? (Se for eksempel de nordiske nasjonalsangene i boka).

Tekstlinjer

4 strofer

INNBLIKK:

1. Hvordan beskrives Norge og det å være norsk?
2. Da «Norges skål» ble skrevet, ble den oppfattet som både opprørsk og dristig. Trykte versjoner fra 1780-årene ble til dels beslaglagt. Hva tror du gjorde den så provoserende? Hvordan virker den i dag?
3. Se nøye på rimflettingen i de fire strofene. Hvilken effekt har den? Hva viser at dette er en drikkeviser?

SIDEBLIKK:

4. Se oppgave 3 til «En birkebeinersang» (Patriotisk lyrikk var en viktig sjanger fra slutten av 1700-tallet og langt framover. Sammenlign «En birkebeinersang» og «Norges skål» av Johan Nordahl Brun. Med Henrik Anker Bjerregaards «Nationalsangen» og «Gud signe vårt dyre fedreland» av Elias Blix. Hva er forskjellen på de to 1700-tallsdiktene og de to fra 1800-tallet? Finner du noen litteraturhistoriske utviklingslinjer?

Grip teksten

4 strofer

Vurder og diskuter innholdet

- a) Hvordan ser nordmennene på seg selv i denne visa, og hva synes dere om dette synet?
- b) På side 93 står det at denne visa var «såpass utfordrende overfor storebror Danmark at det ikke kom på tale å trykke den». Hva tror dere kunne være det mest provoserende i den?

Opgåver til «Smeden og bageren» av Johan Herman Wessel frå *Votre Serviteur Otiosis*, 1784

Kolon

Oppgaver:

1. Skriv en limerick med utgangspunkt i «Smeden og bageren»
2. Bruk formen og ideen fra «Smeden og bageren» og skriv ditt eget dikt fra vår tid.
3. Skriv en humoristisk tekst (for eksempel et kåseri) om noe du mener er urettferdig

Tekstlinjer:

Oppgaver:

Innblikk:

1. Flere steder henvender Wessel seg direkte til leseren. På hvilken måte gjør han det? Hva kan hensikten være?
2. Hva kan ha gjort dette til det best kjente diktet av Wessel? Finn eksempler på komiske rim, overraskende formuleringer, selvironi og fleip med det etablerte samfunn.

Sideblikk:

3. Se oppgave 4 til «Herremanden» ovenfor (Sammenlign skrivemåte og «moral» i «Herremanden» og «Smeden og Bageren»)

På egen hånd

4. Lag en dramatisering av «smeden og Bageren» i klassen. Diskuter først om det vil være best å beholde teksten som den er og la én elev være forteller, eller om det er mer spennende å lage en ny tekst på grunnlag av handlingen i diktet.

Intertekst:

Førlesning: Hva betyr uttrykket «å rette baker for smed»?

Spørsmål til teksten:

5. Gjenfortell historien i diktet med dine egne ord. Hva består komikken i diktet i?
6. beskriv rim og rytme i diktet
7. Fortelleren kommer med flere kommentarer om seg selv (i parentesene). Hva slags inntrykk får vi av ham, og hvilken virkning har dette?
8. Skal vi ta moralen til slutt på alvor – eller ikke? Forklar.

Grip teksten:

Tolk, stider tegningene og framfør diktet.

- a) «Smeden og bageren» handler om et drap, men hører likevel med yil Wessels komiske fortellinger. Hva er det som skaper komikken?
- b) Hvilket bilde gir teksten av samfunnets rettsapparat?
- c) Fra denne fortellingen har vi fått uttrykket «Å rette baker for smed» (å henrette bakeren i stedet for smeden). Hva menes altså med dette uttrykket?
- d) Moralens til slutt kommer kanskje som en (komisk?) overraskelse? Hva ville du selv sagt var den egentlige moralen i historien?
- e) Studer Kittelsens tegninger. Hvilke karaktertrekk vil du si at Kittelsen gir dommeren gjennom tegningene av ham?
- f) Framfør diktet med en oppleser og en skuespillergruppe som mimer handling og replikker. Roller: oppleser, smed, fiende, politimann, feltskjær, dommere, fire borgere.

Oppgaver til *Luren* av Mauritz Hansen, frå *Digtninger, Samlede, 1825*

:kolon

Oppgaver:

1. Finn adjektivene i innledningen og kommenter bruken av dem.
2. Hvem skriver forfatteren for? Hvordan kommer dette til uttrykk i måten han skriver på?
3. Kommenter personkarakteristikken.
4. En forfatter kritiserte i 1869 «Luren» på denne måten: «En norsk storbonde, som i årevis ikke av sine egne kan overtales til å ta en husmannsgutt til svigersønn, lar seg sannelig ikke beseire ved en smule moralpreken av en fremmed reisende og ved oppdagelsen av sin datters vanære gjennom samme reisendes (Mølmanns) utilgivelige indiskresjon. Selv om han også mange ganger får bibelen og Snorre Sturluson foran seg på bordet, hvor smuk og betydningsfull enn denne sammenstilling i seg selv kan være.» (Lorentz Dietrichson). Synes du denne kritikken er rammende? Begrunn svaret.
5. Les om romantikken i litteraturhistorien. Hvilke romantiske trekk finner du i denne teksten?
6. Velg en av personene (ikke fortelleren) og skriv et brev der denne personen forteller til en nær slektning eller venn hva som har skjedd.

Tekstlinjer

INNBLIKK:

1. «Luren» beskriver et mysterium som får sin løsning. Finn de stedene i teksten der instrumentet luren er med, og beskriv den rollen luren spiller i handlingen.
2. Diskuter hvem som er hovedperson i «Luren». Hva oppfatter du som *tema* og *budskap* i teksten?
3. «Luren» har blitt kalt «vår første novelle». Hva er en *novelle*? Oppfyller «Luren» kravene til novellesjangeren?

SIDEBLIKK:

4. Se oppgave 4 til «Faderen» av Bjørnson (s. 485)
5. Se oppgave 6 til «Karens jul» av Amalie Skram (s. 489)

PÅ EGEN HÅND

6. Les i litteraturhistorien om nasjonalromantikken. Hvor typisk er «Luren» for den tidlige nasjonalromantikken?

Intertekst

Fra Digtninger. Samlede, 1825 (først trykt i Morgenbladet i 1819)

Førlesing: Hvilken rolle hadde bonden og naturen i de nasjonalromantiske forestillingene om Norge?

Oppgaver

1. Hva kjennetegner landskapet i denne fortellingen fra «det egentlige Norge»?
2. Hvilke verdier og egenskaper preger det bondemiljøet som blir skildret?
3. Hvilke elementer i fortellingen kan du finne igjen i forestillinger om «det norske» i vår tid?
4. Fortelleren i «Luren» er bymann. Hva kjennetegner ham, og hvilken funksjon har jeg-synsvinkelen i novellen?
5. Finn eksempel på nye filmer eller romaner som forteller kjærlighetshistorier som ligner på dem vi møter i «Luren».

Oppgaver til «Mig selv» av Henrik Wergeland, frå Christianssandposten 1841

Kolon

Oppgaver:

1. Finn de ulike delene i diktet. Vi hvordan sinnsstemningen skifter i de ulike delene.
2. Velg tre strofer som du synes er fine. Gå sammen i grupper på tre og diskuter de valgene dere har gjort.
3. Skriv en tekst (dikt, prosalyrikk, personlig essay) med tittelen: «Klag ikke under stjernene over mangel på lyse punkter i dit liv!»

Tekstlinjer:

Oppgaver:

Innblikk:

1. Sammenlikner vi «Meg selv» med andre dikt fra denne perioden, ser vi at det har en annerledes, nesten «modernistisk» form. På hvilken måte?
2. Hvilket bile gir diktets «jeg» av seg selv? Hva setter han i godt humør? Hva slags kritikk vil han ha seg frabedt?
3. Plukk noen linjer du synes er særlig fine eller særlig vanskelige. Diskuter dem i klassen.

Sideblikk:

4. «Meg selv» handler blant annet om å overvinne angrep og skuffelser. Et annet dikt som forteller noe om dette, er «Ved Rundarne» av A.O.Vinje (s. 131). Sammenlign de to diktene måte å behandle dette temaet på.

På egen hånd

5. Skriv et dikt eller en prosaskisse med tittelen «Meg selv».

Intertekst:

Oppgaver:

Førlesning: Hva synes vi om et dikt som leserinnlegg i dag?

Spørsmål til teksten:

1. Hva forteller diktet om Wergelands karakter?
2. Hva tror du Wergeland vil uttrykke med disse linjene?
Begrunn svaret.
 - *Men hvorfor skulle ikke mine årer vredes?*
 - *Berøv ikke landskapet dets brusende bekker*
 - *Høystærede vidjebusker, tillat bekken å skumme når den går mellom stener.*
3. Kommenter komposisjon og virkemidler.
4. Skriv et dikt med tittelen «Meg selv».

Grip teksten:

Mangler oppgaver

Oppgaver til tekstar av Johan Sebastian Welhaven

:kolon

«Det tornede tre», fra *Digte*, 1838

1. Hva forteller diktet om dikterens syn på det norske samfunnet?
2. Sammenlikn dette diktet med Wergelands «Mig selv»

«Republikanerne», fra *Digte*, 1838

1. Gjenfortell muntlig historien i diktet
2. Hvordan kommer kontrastene mellom den ene og flokken fram?
3. Skriv med forslag til hva du mener er diktets tema.
4. Dette diktet kan betraktes som en kritikk av Wergeland og hans tilhengere. Hvordan synes du denne kritikken kommer fram?

Tekstlinjer

«Republikanerne», fra *Digte*, 1838

INNBLIKK:

1. Gjenfortell kort handlingen i diktet. Beskriv forholdet mellom studentene på den ene siden og den fremmede på den andre?
2. Hvordan vil du kommentere måten diktet slutter på?

PÅ EGEN HÅND

3. Tverrfaglig prosjekt: Få hjelp av faglærer og bibliotek til å finne fram til historisk bakgrunnsstoff for dette Welhaven-diktet. Diktet kan også forstås selvbiografisk, ikke minst når det gjelder Welhavens stridigheter med Wergeland og hans meningsfeller. Finn fram bakgrunnsstoff også når det gjelder denne innfallsvinkelen. Drøft i klassen hvilken måte å tolke diktet på som har mest for seg.

«Sjøfuglen», fra *Digte*, 1838

INNBLIKK:

1. Ytre sett handler «sjøfuglen» om en hensynsløs jeger og hans offer. Hva tror du diktet *egentlig* handler om?
2. Beskriv diktets form når det gjelder strofeoppbygging, rim og rytme. Kan du si noe om hvilken virkning formen har for opplevelsen av diktet?
3. I hvilken grad kan vi se på villanden og jegeren som bilder på personlighetstyper?

PÅ EGEN HÅND

4. Prosjekt/elevforedrag: Ibsen kan ha hatt «Sjøfuglen» i tankene da han valgte *Vildanden* som tittel og motiv for sitt skuespill i 1884. Hva skjer med villanden i Ibsens stykke? Hvilken symbolsk funksjon har den?

«Digtets Aand», fra *Nyere Digte*, 1844

INNBLIKK:

1. Hva mener Welhaven med «diktets ånd»? Hvordan mener han formidlingsprosessen fra dikter til leser skjer?
2. Kan diktet deles i ulike deler? Eventuelt hvilke?
3. Hvilken rolle mener Welhaven *formen* spiller? Se nærmere på sammenhengen mellom form og innhold i dette diktet. Et tips: Kikk litt ekstra på versemålet i linjer som innledes med ord som *stige, flyte, åpne, svev og finne*.

PÅ EGEN HÅND

4. «Digtets Aand» er et programdikt som uttrykker Welhavens syn på diktning. Prøv å formulere hovedpunktene i dette programmet. Hvordan var Wergelands syn på diktningen? Ta litteraturhistorien til hjelp og sammenlign Wergeland og Welhaven som diktere. Velg ut noen av diktene i denne boka som kan belyse forskjellene mellom de to.

Intertekst

«Digtets Aand», fra *Nyere Digte* 1844

1. Hva handler diktet om?
2. Hvordan forstår du dette sitatet fra første strofe: *det Uudsigelige, skal Digtet røbe dog?*
3. Welhaven sammenlikner dikning med rosens duft. Forklar hva han mener med det.
4. Hvorfor er dette er romantisk dikt?
5. Diktet er gjengitt i Welhavens opprinnelige språkform. Hva skiller dette språket fra moderne bokmål? Lag en liste med de viktigste punktene.

Grip teksten

«Sjøfuglen», trykt i *Den Constitutionelle*, 1836

Oppgaver

- a. Camilla Wergeland mente at dette diktet kunne leses som en allegori – en lignelse – om henne selv og dikteren. Hva forteller i tilfelle diktet om forholdet mellom de to? Kan du i tillegg antyde tolkninger som er mindre «private»?
- b. Litteraturforskere mener at dette diktet har vært en inspirasjonskilde for Ibsens skuespill *Vildanden* fra 1884. Dersom du kjenner *Vildanden*: Hvilke likhetspunkter er det mellom villanden i Welhavens dikt og villanden i Ibsens stykke?

«Det tornede tre», fra *Digte*, 1838

Temaet i et dikt

- a. Hvordan beskriver dikteren dette treet?
- b. Hva kan være diktets tema?
- c. Diktet tolkes ofte slik at Welhaven her gir et bilde av seg selv. Hvordan kan det stemme?

Oppgaver til tekstar av H.C. Andersen

:kolon

«Keiserens nye klæder», fra *Eventyr, fortalte for børn*, hefte 3, 1837

Oppgaver:

1. Hvilke trekk har dette eventyret til felles med folkeeventyrene?
2. På H.C. Andersens tid var det vanskelig å drive åpen kritikk av de styrende. Likevel kan vi tolke dette som en kritikk. Hva er det som kritiseres i eventyret?
3. Uttrykket «keiserens nye klær» brukes i dag nedsettende. Hva er det blitt symbol på? Finn eksempler på fenomener i vår tid som kan kalles «keiserens nye klær».

Tekstlinjer

«Den lille pike med svovelstikkerne», fra *Nye eventyr*, 1848

INNBLIKK:

1. Se nærmere på de to første avsnittene. Hva er det som skaper nærhet først mellom forteller og leser, deretter mellom leseren og den lille piken? Se på muntlige småord, innskudd og detaljer.
2. Hvilke kontraster er fortellingen preget av?
3. Synes du det uhyggelige eller det vakre dominerer i eventyret? Hva slags stemning munner det ut i? Har det en tydelig moral?

SIDEBLIKK:

4. Sammenlign tema, atmosfære, stil og budskap med det vi finner i «Karens jul» (s.182) av Amalie Skram.

PÅ EGEN HÅND

5. Forslag til foredrag: Les en større litteraturhistorie eller i et biografisk verk om H.C. Andersens liv, og gi en presentasjon for klassen.

Intertekst

«Tepotten», fra *Eventyr*, 1864

Førlesing: Når ble det vanlig å anta at jorden er rund?

Spørsmål til teksten:

5. Hva symboliserer tekannen i dette eventyret?
6. Hvilke typiske eventyrtrekk finner du?
7. Hva er budskapet/moraleen i eventyret? Finner du likheter mellom dette og andre eventyr du har lest av H.C. Andersen?
8. Skriv et moderne eventyr med tittelen «Tekannen».

Grip teksten

«Den lille pike med svovelstikkerne», fra *Nye eventyr*, 1848

Oppgaver

- c. Denne teksten er et såkalt kunsteventyr. Hvilke eventyrtrekk finner du?

- d. Teksten er preget av å være skrevet i romantikken. Hva er typisk «romantisk» i denne historien?
- e. Hvorfor tror du denne historien har blitt en av H.C. Andersens mest populære?

Oppgaver til «Fanitullen» av Jørgen Moe, fra *Digte*, 1849

Kolon

10 strofer

Oppgaver:

1. Gå sammen i grupper på tre og finn ut hvordan dere vil framføre diktet mest virkningsfullt. Framfør det så for klassen.
2. Hvilke nasjonalromantiske trekk har diktet?

Tekstlinjer:

10 strofer

Oppgaver:

Innblikk:

1. Diktet bygger på et sagn om feleslått «Fanitullen». Hvordan har Moe greid å gi situasjonen liv? Finn ord som skaper atmosfære. Se på bruken av presens, bevegelsesord, kontraster og sammenlikninger.
2. Hvilket bilde får vi av livet «i hine hårde dage»? Hvordan forklares voldsbruken?

På egen hånd:

3. Mange norske spelemenn har spilt inn «Fanitullen». Sigbjørn B. Osas versjon er kanskje den mest kjente. Få tak i en innspilling av slått og spill den i klassen. Finner du igjen den *villskapen* i slått som vi kan vente oss ut fra teksten?

Intertekst:

10 strofer

Oppgaver:

Førlesning: Har du sett en slåsscene fra en westernsaloon noen gang?

Spørsmål til teksten:

1. «Fanitullen» er det vi kaller et *episk dikt*. Hva betyr det? Kjenner du andre episke dikt?
2. Diktet bygger på et sagn fra Hallingdal. Hvilken sagntype tror du det hører til, opphavssagn, naturmytiske sagn eller historiske sagn? Begrunn svaret. Finn også ut mer om sagnet.
3. Hvilke lyriske virkemidler finner du i diktet?
4. Kan du finne elementer i diktet som oppfattes som «typisk norske»? Hvilken rolle spiller musikken?
5. Gå sammen i grupper og lag diktet om til et rollespill. Bruk eventuelt slått «Fanitullen» som lydspor til.

Grip teksten:

10 strofer

Diktet forteller en historie og vi kan si at diktet er episk.

- a. Skriv om diktet til en fortelling etter struktur av eventyret. Bruk eventyrtrekkene for å få fram det nasjonalromantiske.

- b. Hva egnet seg best etter din mening, fortellingen eller diktformen?

Oppgaver til tekstar av Camilla Collett

:kolon

Amtmandens døttre (utdrag), 1855 - Fru Ramm forteller Karoline Møllerups historie (ca. 7 sider)

Oppgaver:

1. Sammenfatt i få ord Kolds og fru Ramms syn på kjønnsroller, kjærlighet og ekteskap.
2. Hvordan reagerer Sofie på Kolds tale?
3. Skriv ned stikkord til dialog, fordel roller og spill scenen.

Tekstlinjer

«Forskjellige gleder», fra *Fortællinger*, 1860

INNBLIKK:

1. Fortelleren i «Forskjellige gleder» er først nedtrykt, men blir inderlig glad. Hva er årsaken til dette?
2. Hva slags inntrykk får du av tiggeren og hans framtidsplaner?
3. Første gang fortelleren støter på tiggeren, legger hun an et «kommuneansikt». Hva betyr det? Diskuter om uttrykket er aktuelt i dag?

Intertekst

Amtmandens døttre (utdrag), 1855 - fra Sofies dagbok (ca. 3 sider)

Førlesing: Hva vet du om arrangert ekteskap i Norge?

Oppgaver

1. Hva slags inntrykk får du av Sofie i utdraget? Vis til teksten.
2. Hva tror du dukken og grotten kan symbolisere?
3. Hva slags kjønnsroller er det i dette overklasse miljøet, og hvordan er forholdet mellom barn og foreldre?
4. Sofie blir senere forelsket i huslæreren Georg Kold, men inngår et fornuftsekteskap med den eldre prost Rein. Skriv et avsnitt i dagboken hennes ti år etter i samme stil som preger romanen?

Oppgaver til tekstar av A.O. Vinje

:kolon

Frå *Ferdaminne frå sumaren 1860*, 1861 «Huldra» m/«Ved Rundarne» (ca. 4 sider)

Oppgaver:

1. Kva for minne og kjensler får Vinje i møte med den naturen han skildrar i diktet?
2. Les i eit litterært leksikon om Niebelungenlied. Kvifor trur du Vinje har valt denne gamle diktforma?
3. Les også dikta «Nordmannen» og «Dei gamle fjelli» av Aasen (s. 179) og «No livnar det i lundar» av Blix (s. 184). Samanlikn oppfatninga av naturen hos dei tre forfattarane.
4. Skriv om ein stad du har minne frå. Vel ein av desse sjangrane: dagbok, brev eller dikt.
5. Gi att innhaldet i denne teksta med dine eigne ord.

Tekstlinjer

Frå *Ferdaminne frå sumaren 1860*, 1861 «Frå byen det berer»

INNBLIKK:

1. Kva er det ved jernbanen som gjer Vinje så oppglødd? Korleis kan han samanlikne jernbanen med «sann dikting»?
2. Kva meinte Vinje med at «...Eidsvoll vart liksom ikkje Eidsvoll før denne vegen kom»?
3. Typisk for Vinje var *tvisynet* – altså evna til å sjå det gode og det vonde, det latterlege og det opphøgde samstundes. Finn du døme på tvisyn i dette stykket?

PÅ EIGA HAND:

4. Prosjektarbeid: Mange diktarar har sett poesien i jernbanen. Ein av dei er Rolf Jacobsen frå vårt eige hundreår. Er du glad i tog, så les til dømes «Reise» og «Jernbaneland» frå samlinga *Jord og jern*, 1933. Kjenner du til andre som har skrive jernbanedikt?

«Ved Rundarne»

INNBLIKK:

1. På kva vis får møtet med naturen mykje å seie for dikteren i denne teksten?
2. Strofeforma i diktet følgjer eit klassisk mønster som blir kalla *oktave*. Kan du finne ut korleis ein oktave er, ved å studere «Ved Rundarne».

SIDEBLIKK:

3. Samanlikn kva rolle naturen spelar i «Ved Rundarne» og «Våren» (s. 132). Kva for parallellar finn du? Kva for skilnader?
4. Sjå oppgåve 4 til «Meg selv» av Henrik Wergeland (s. 478). («Meg selv» handler blant annet om å overvinne angrep og skuffelser. Et annet dikt som forteller noe om dette er «Ved Rundarne» av A.O.Vinje. Sammenlign de to diktenes måte å behandle dette temaet på).

PÅ EIGA HAND:

5. Edvard Grieg har sett melodi til «Ved Rundarne». Syng diktet i klassen og legg merke til korleis melodien er tilpassa strofeforma.

Intertekst

Frå *Ferdaminne frå sumaren 1860*, 1861 «Frå Folldalen»

Førlesing: Korleis trur du det var å reise frå Oslo til Trondheim rundt 1860? Kva framkomstmiddel fanst det?

1. Finn døme på humor i teksten. Forklar.
2. Kva seier teksten om kjønnsroller på Vinjes tid?
3. Kva kan vere forklaringa på at Malene og turistane opplever den same naturen så ulikt?
4. Les diktet «Ved Rundarne» nedanfor, som også blei skrive på Vinjes Trondheims-ferd. Kva kjenneteiknar eg-personens naturoppleving her?
5. Kven har du mest til felles med: Malene, turistane eller eg-personen i diktet? Forklar kvifor.
6. Samanlikn òg med dikta av Aasen og Welhaven (sjå s-. 440 og 441). Kva fortel dei ulike tekstane om naturoppleving og skildringar av norsk natur midt på 1800-talet?

«Ved Rundarne»

1. Dette diktet er gjengitt i Vinjes opphavlege språkform (heile diktet finn du på *Interteksts* nettsider). Set første strofa om til moderne nynorsk. Kva er den viktigaste skilnaden mellom dei to språkformene?

2. Samanlikn rettskrivinga i «Ved Rundarne» med «Digtets Aand» av Welhaven på s. 443. Kva gjer at vi kan sjå at begge desse dikta er skrivne på 1800-talet?

Grip teksten

Frå *Ferdaminne frå sumaren 1860*, 1861 «Det fagraste»

Skriv essay

Samanlikn denne teksten med diktet «Ved Rondane» og skriv ein essayprega tekst (les meir om essay på side 408) med tittelen «Stygt og pent – om augo som ser». Du kan velje motiv frå ditt eige bomiljø eller eit naturområde du kjenner.

«Ved Rondane»

Naturopplevingar

- a. Kvifor vekkjer denne fjellnaturen så sterke kjensler i diktaren?
- b. Kva kan du seie om forma på diktet? Sjå særleg på rim og rytme.
- c. Edvard Grieg har sett melodi til diktet. Lytt til songen eller syng songen sjølve.

Oppgåver til tekstar av Ivar Aasen

:kolon

«Nordmannen» + «Dei gamle fjelli», frå *Symra*, 1863

Oppgåver:

1. Kva slags bilete av landet, naturen og folket teiknar Aasen i desse to dikta?

Tekstlinjer

«Dei gamle fjelli», frå *Symra* 1863

INNBLIKK:

1. Kva for verdiar symboliserer fjella i dette diktet? Kva er *motsetnaden* til desse verdiane?
2. Diktet har eit spesielt rytmisk driv. Sjå på rytmen i samanheng med rimorda, og finn ut kva som skapar dette drivet.
3. Kommenter diktet ut frå eit kjønnsrolleperspektiv.

SIDEBLIKK:

4. Samanlikn «Dei gamle fjelli» med «Gamle grendi». Finn du slektskap mellom dei to dikta? Finn du skilnad i grunnstemninga?

Intertekst

«Gamle Noreg», frå *Symra* 1863

Førlesing: Korleis trur du det var å reise frå Oslo til Trondheim rundt 1860? Kva framkomstmiddel fanst det?

1. Kva er tema og motiv i teksten? Lag eit stikkord for kvar strofe.
2. Diktsamlinga *Symra*, der «Gamle Noreg» stod, var første diktboka skriven på landsmål. Samanlikn diktet med «I Kiveldal» av Welhaven nedanfor, som er skriven innanfor den dansk-norske romantiske tradisjonen.

Grip teksten

«Gamle Norig», frå *Symra* 1863

Dikttolking

- Kva for nasjonale verdiar trekkjer Aasen fram i dette diktet?
- Korleis er tilhøvet mellom land og folk?
- Studer verkemiddel som bokstavrim, rimord og oppattaking.
- Denne teksten er her attgjeve i Aasens originale språkform (landsmål). Fleire ord endar på – om: Grendom, Endom m.fl. Kva for ordklasse høyrer desse orda til, og kva for bøyingsform trur du dette er?

Oppgåver til tekstar av Bjørnstjerne Bjørnson

:kolon

«Faderen», fra *Småstykker*, 1860

Oppgaver:

- Hva skjer med Thord i løpet av novellen?
- Denne novellen er preget av både sagastil og eventyrstil. Og eksempler.
- Skriv en stil ut fra uttrykket «Hovmod står for fall».

Tekstlinjer:

«Faderen», fra *Småstykker*, 1860

INNBLIKK

- Over hvor lang tid utspiller handlingen seg? Hvordan er de ulike tidsavsnittene knyttet sammen i teksten? Hvor mener du novellens høydepunkt ligger?
- Studer *kroppsspråket* til aktørene i novellen, spesielt bruken av *blikk*. Hva kan dette fortelle oss om personene står for, om motsetningene og om utviklingen i teksten?
- Diskuter hva som er *budskapet* i teksten, og om slutten kan kalles «lykkelig»?

SIDEBLIKK

- Sammenlign «Faderen» med «Luren» av Maurits Hansen (s. 89). Finner du likheter mellom Tord og Thor og den utviklingen de gjennomgår? Hvilke forskjeller finner du når det gjelder innhold og ikke minst form? Slå opp begrepene *nasjonalromantikk* og *poetisk realisme*. Hvordan passer begrepene når det gjelder å karakterisere disse to tekstene?

Intertekst

«Faderen», fra *Småstykker*, 1860

Førlesing: Hvilke assosiasjoner får du til tittelen «Faderen»?

- Hvilke holdninger eller verdisystemer kritiseres i denne teksten? Er denne kritikken aktuell også i dag? Begrunn svaret.
- Beskriv hvordan teksten er bygd opp.
 - Hvilken effekt har denne oppbygningen?
 - Diskuter hvordan denne teksten kunne blitt med en annen fortellerstemme eller oppbygging.
- I novellene sine viser Bjørnson at han var inspirert av folkediktningen og den norrøne sagalitteraturen. Kan du peke på steder i teksten der dette er tydelig?
- Lag en modernisert dramatisering eller digital fortelling av novellen. Vurder hvordan budskapet i teksten kan formidles på en best mulig måte i den moderne konteksten.

Grip teksten

Synnøve Solbakken (utdrag), 1857

Poetisk realisme

- Bjørnsons fortellemåte i bondefortellingene var inspirert av sagalitteraturen. Hvilke trekk fra sagastilen finner du i dette utdraget?
- Synnøve Solbakken* representerer overgangslitteratur mellom romantikk og realisme. Blant annet ble boka skjelt ut får sin «råhet». Skriv et avsnitt der du argumenterer for «råheten» i fortellingen på bakgrunn av utdraget.
- Pek på romantiske trekk i dette utdraget.

Oppgaver til tekstar av Henrik Ibsen

:kolon

Oppgaver til *Peer Gynt* (starten):

- Hva forteller dette utdraget om hvordan Peer og moren hans lever, og om hvordan de hadde det før?
- Lag en prosafortelling av historien om Peer.
- Lag en fortelling på vers om en dramatiske opplevelse du har hatt.

Oppgaver til «Borte!»

- Skriv ned de assosiasjonene du får når du leser dette diktet. Les høyt for hverandre to og to det dere har skrevet, og gi hverandre kommentarer. Skriv deretter en tekst som er en reaksjon på diktet.

Oppgaver til «Bergmannen»

- Del diktet inn i deler og forklar kort hva du mener hver del handler om.
- Hvordan kan vi se bergmannen som et bilde på dikteren og dikterens arbeid? Diskuter i grupper.
- Formuler det dere mener er temaet i diktet. Skriv noen av forslagene opp på tavla og diskuter i samlet klasse.
- Beskriv rytmen og rimbruken i diktet. Finner du noen sammenheng mellom form og innhold?
- Arbeid sammen i grupper på tre. Øv inn høytlesing av diktet og framfør det i klassen.

Tekstlinjer:

«Borte!» og «Bergmannen» fra *Digte*, 1871

«Bergmannen»

INNBLIKK

- Det blir ganske snart klart at bergmannsbildet er *symbolsk*. Hvor i diktet kommer symbolikken først fram, og hvor synes du den er tydeligst?
- Hva har diktets «jeg» gitt avkall på, og hva er målet? Arbeidet beskrives som tungt og håpløst. Likevel fortsetter han. Hva er drivkraften?
- Hvilken sammenheng finner du mellom rytme og innhold i diktet?
- Det er vanlig å sette «Bergmannen» i forbindelse med Ibsens egen gjerning. På gravstøtten hans er det en hammer. Hvordan vil du tolke hamring, gruvesjakt, malm og «det dulgtes hjertekammer» i lys av dette?

PÅ EGEN HÅND

5. *Særemneidé: «Kallet og tvilen i noen Ibsenverk», for eksempel Kongsemnerne, Brand, og Bygmester Solness*

«Borte!»

INNBLIKK

1. Den siste strofen skiller seg fra de to første i formen. På hvilken måte? Hvilken virkning har dette?
2. Hva oppfatter du som temaet? Hva legger du i utropstegnet i tittelen?

Intertekst

Gjengangere (utdrag), 1881– ca. 4 sider fra første akt

Førlesing: Hvilke tabuer blir tatt opp i *Gjengangere*, og hva slags mottakelse fikk stykket?

1. *Hva slags dobbeltmoral er det som kommer fram i utdraget?*
2. *Karakteriser kort personene – hva forholdet mellom dem, og hvem har sympatien i stykket?*
3. *Hva er det som skjer mellom Oswald og Regine i spisestuen, og hvorfor blir fru Alving så forskrekket?*
4. *Skriv en kort refleksjonstekst der du vurderer om det var moralsk riktig av fru Alving å sende bort sønnen som barn.*

Grip teksten

Gjengangere (utdrag), 1881 – ca. 4 sider fra andre akt

Realistisk drama

- a) Det avsløres løgner i dette utdraget: Beskriv disse.
- b) Hva forteller disse løgnene om datidas moral og livssyn?
- c) Fru Alving sier: «...og jeg går her og kjemper med gjengangere både innvendig og utvendig.»# Hva menes med «gjengangere»? Hvilke er det hun tenker på?
- d) Finn trekk i dette utdraget som er typiske for det realistiske dramaet.

Oppgaver til tekstar av Arne Garborg

:kolon

Mannfolk (utdrag), 1886 - ca. 9 sider

Oppgaver:

7. Gjer greie for kvinnesynet til Georg Jonathan.
8. Kvifor vil ikkje George Jonathan gifte seg?
9. Georg og Julie lever i eit «fritt ekteskap». Korleis kan vi seie at dette uttrykket får eit ironisk innhald i teksta?
10. I kor stor grad er det tankane om ekteskap og samliv som kjem til uttrykk i utdraga frå *Mannfolk*, aktuelle i dag? Diskuter i samla klasse.

Tekstlinjer:

«Stordåd», fra *Fedraheimen*, 1879

INNBLIKK

1. Kva slags samfunnsbilete gir denne novella? Dra fram særleg detaljar som fortel om levekår og skilnader.

2. Gi ein karakteristikk av dei to hovudpersonane, og av forholdet mellom dei og mora.
3. Karakteriser studenten. Kva er det som får han til å gi barna pengar? Diskuter.
4. Ikkje alt i novella er fortalt frå same synsvinkel. Finn fram til stader i teksten der ein ny synsvinkel blir introdusert. Kva for verknad har synsvinkelskiftet?

SIDEBLIKK

5. Sjå oppgåve 4 til «En god samvittighet» av Alexander Kielland (s. 487) (I «En god samvittighet» møter vi *tendensdikteren* Kielland. Sammenlign skildringen av fattigdommen, og tendensen som kommer til uttrykk her med «Stordåd» av Arne Garborg.
6. Samanlikn «Stordåd» med H.C. Andersens «Den lille pige med svovelstikkerne» (s. 112). Kva er likt? Kva har skilnaden i sjanger å seie for korleis vi opplever tekstene?

«Til deg, du hei», frå *Haugtussa*

INNBLIKK:

1. Kva for bilete gir Garborg av barndomslandet Jæren?
2. I andre delen snakkar han om ein som var «i strid», men som «ikkje vann». Kva for strid kan det vere tale om? Kva kan «ein båt i foss» symbolisere i samband med eit kjempande menneske?
3. I strofe 9 finn du eit døme på det vi kallar *rytmebrot*. Kvar? Kva for effekt har det?
4. Kva for krefter og kjensler vinn til slutt i diktaren sin eigen strid?

SIDEBLIKK

5. «Til deg, du hei» står som innleiing til heile diktsyklusen *Haugtussa*. Les dei andre utdraga som er med i denne boka. Finn du att noko av den same striden mellom nedbrytande og byggjande krefter, mellom dulde trollmakter og trygg ro?
6. Samanlikn strofeforma i dikta frå *Haugtussa*. To har same form. Har dei noko anna til felles? Eitt har stutte linjer og regelrett kryssrim, eitt har lange linjer med meir parrim. Kan du sjå samanhengen mellom form og innhald?
7. Sjå oppgåve 3 til «Detalj av usynlig novemberlandskap» av Inger Hagerup (s. 510) (Sammenlign naturbildet her med det du finner i «Til deg, du hei» av Arne Garborg. Er det slektskap mellom disse ellers ulike diktene?)

PÅ EIGA HAND

8. Prosjekt- eller gruppeoppgåve: Set dykk inn i heile *Haugtussa*, og legg boka fram for klassen ved hjelp av innleiar, forteljar og tre-fire som les utvalde dikt. Mange av dikta er tonesette, så det er òg mogleg å bruke songkassetar eller syngje sjølv.

«Veslemøy ved rokken»

INNBLIKK:

1. Diktet lèt oss få ein gløtt inn i tankane til Veslemøy der ho sit med arbeidet sitt. Kva for bilete synest du ho gir av seg sjølv og heimemiljøet sitt?
2. Ordet *ro* er nytta fleire gonger. Kva elles er med på å skape ein varm og trygg atmosfære?

«Mot soleglad»

INNBLIKK:

1. Kvar ligg det alvelandet Veslemøy lengtar etter?
2. Ein gong i døgnet endrar biletet av alvelandet seg. Korleis?
3. Korleis vil du tolke dei to siste linjene i diktet?

SIDEBLIKK:

4. Sjå oppgåve 6 til «No reiser kvelden seg» av Olav Nygard (s. 498). (Samanlikn «No reiser kvelden seg» med «Mot soleglad» av Arne Garborg og «Det är vackrast när det skymmer» av Pär Lagerkvist (s.286). Diskuter likskap og skilnad i motiv og tema.

«Møte»

INNBLIKK:

1. Kor gamle trur du Jon og Veslemøy er? Kva synest du om denne skildringa av møtet mellom to som nettopp har oppdaga kjærleiken?
2. Kva er det som trugar den uskuldige idyllen? Kva kjem i staden? Noko farlegare? Noko rikare og større?

Intertekst

«Eit og anna om kristendomsstriden vår» (essay)

Grip teksten

Fred (utdrag), 1892 – ca. 1 side

Skrivemåten i *Fred*

- e) I opninga av denne romanen finn vi mange impresjonistiske trekk i skrivemåten. Les om impresjonisme på s. 75, og peik på nokre slike trekk i teksten.
- f) Studer avsnittet som begynner med «Det er sjølve havet». Finn døme på dei språklege verkemidla allitterasjon, metafor, besjeling og spesiell bruk av ordklassar. Korleis er verknaden av desse?
- g) Korleis er synsvinkelen i teksten? Kva for funksjon har denne synsvinkelen?

«Strid for fred», frå *Det norske fredsblad*, 1894

Tolk diktet og reflekter

- a) Beskriv forma på diktet, og finn lydlege verkemiddel. Korleis verkar desse verkemidla?
- b) Forklar innhaldet i kvar strofe. Kva meiner du er det sentrale temaet i dette diktet?
- c) Kan du knytte dette diktet til aktuelle hendingar i vår tid?

«Elsk», frå *Haugtussa*, 1895

Elsk – innhald og form

- a) Kva tenkjer Veslemøy i dette diktet om guten ho er forelska i?
- b) Kva for ord og bilder brukar diktar-eget for å uttrykkje kjærleiken i «Elsk»?
- c) Diktet har form som *nystev*. Finn ut korleis dette er bygd opp. Dersom du kjenner ein nystevmelodi, kan du syngje dette diktet!

Oppgåver til tekstar av August Strindberg

:kolon

«Förord till Giftas» frå *Giftas*, 1884-86 – ca. 2 sider

1. *Korleis blir forholdet mellom menn og kvinner skildra i desse utdraga?*
2. *Skriv ned fem setningar som du særleg festar deg ved i utdraga. samanlikn i grupper og forklar kvarandre kvifor de har valt ut nettopp desse setningane.*
3. *Ta for deg eitt av utdraga. Skriv eit lesarinnlegg eller eit kåseri der du anten er samd eller usamd med forfattaren.*

Tekstlinjer:

«Ett halvt ark papper» frå *Sagor*, 1903

INNBLIKK

1. Korleis er sinnstemningen til hovudpersonen i opninga av novella? Kva har han bestemt seg for?
2. Kvifor går det annleis enn han hadde tenkt? Korleis verkar det på han å leve dei siste to åra om att?
3. Denne historia kunne vore stoff til ein stor roman. Strindberg lar handlinga vare i to minutt og formår det til ei novelle på eit par sider. Kva oppnår han med det?

PÅ EIGA HAND:

4. *Foredrag: «August Strindberg – gal, genial eller kva?» Gjer greie for personen Strindberg, litterære skaparverk og innverknaden han fekk.*

Intertekst

Grip teksten

Ett drömspel (utdrag), 1902 – ca. 2 sider

En drømmescene

- a) Strindbergs hensikt med denne drømmescenen er ikke å vise en realistisk virkelighet, men en «sjelelig tilstand». (Les s. 84 om «Ett drömspel».) Hvilken sjelelig tilstand er det Officern befinner seg i om som viser at «det er synd om människirna»?
- b) Hva er din reaksjon på denne scenen – synes du den er tragisk eller komisk? Hvorfor?
- c) Spill scenen i grupper med tre skuespillere (*Officern, Magistern, og en Gosse* som også spiller *alla gossarne*). Start med en gjennomlesning (les svensk så godt dere kan), og diskuter dere så fram til ett karakteristisk personlighetstrekk ved hver rollefigur. La dette komme fram gjennom stemmebruk og kroppsspråk når dere spiller scenen. Om ønskelig kan en gruppe til slutt framføre sin versjon for resten av klassen.

Opgåver til tekstar av Amalie Skram

:kolon

«Karens jul», fra *Politiken*, 1885

1. *Hvilke forklaringer gir forfatteren på Karens livssituasjon, slik vi møter den i novellen?*
2. *Pek på naturalistiske trekk i novellen. Se på både innhold og form.*
3. *Sammenlikn innledningsavsnittene i «Karens jul» og «Luren» av Mauritz Hansen. Se på adjektivbruk og på personkarakteristikk. Hvilke forskjeller finner du?*
4. *Forlag til skriveoppgaver:*
 - a. *Sett opp den rapporten politimannen skriver etter denne hendelsen.*
 - b. *Tenk deg at hendelsen ble omtalt i en moderne avis. Lag førstesideoppslaget (overskrift og tekst).*
5. *Les teksten «Karen med luggen» på s. 261. Skriv en novelle om Karen, der du bruker naturalistiske virkemidler.*

Tekstlinjer:

«Karens jul», fra *Politiken*, 1885

INNBLIKK

1. Gi en karakteristikk av Karen og av politikonstabelen. Er Karen «helten» i teksten og politikonstabelen «skurken», eller finnes det nyanser i persontegningen som ikke passer inn i et tydelig svart-hvitt-bilde?
2. Hvordan er omgivelsene skildret? Hvilken rolle mener du miljøbeskrivelsen spiller for novellens budskap?
3. På hvilken måte får leserne del i Karens og barnets død? Kan du tenke deg noen grunner til at presentasjonen er gjort slik?
4. Hvordan synes du det siste avsnittet framstiller samfunnet på Karens tid?

SIDEBLIKK:

5. Se oppg. 5 til «Karen» av Alexander Kielland (s. 487) (I «Karens jul» av Amalie Skram (s. 182) finner vi en navnesøster som også er latt i stikken. Sammenlign miljø- og personschildring, stil og synsvinkel i de to novellene. Passer merkelappene *realisme* og *naturalisme* på noen av dem? Hvilken av novellene gjør mest inntrykk? Hvilken ville du tro flertallet av leserne i forrige århundret foretrakk?
6. Sammenlign Karens skjebne med Ragnhilds i «Luren» av Maurits Hansen (s. 89). Prøv på grunnlag av denne sammenligningen å gi en kort karakteristikk av både *nasjonalromantiken* og av *naturalismen*.
7. Se oppg. 4 til «Den lille pigen med svovelstikkerne» av H.C. Andersen (Sammenlign tema, atmosfære, stil og budskap med det vi finner i «Karens jul» av Amalie Skram).

Sjur Gabriel (utdrag), 1887 – ca. 6 sider

INNBLIKK

1. Utdraget her består av de tre siste kapitlene i romanen *Sjur Gabriel*. Hvilket inntrykk får du av levekårene for småbrukere og fattigfolk i Bergensområdet i 1840-årene.
2. Gi en karakteristikk av Sjur Gabriel og Oline. Hvilken rolle ser religionen ut til å spille for dem?
3. Se nærmere på bruken av direkte tale i utdraget. Hvilken virkning mener du Amalie Skrams gjengivelse av replikkene har?
4. Med hvilken rett kan vi kalle dette en typisk naturalistisk tekst?
5. Vis hvordan Amalie Skrams medfølelse med dem hun skriver om, kommer fram.

Intertekst

S.G. Myre (utdrag), 1890 (3. band i *Hellemyrsfolket*) – ca. 3 sider

Førlesing: Er det lettere å komme seg ut av fattigdom i dag enn for 150 år siden?

1. Pek på typiske naturalistiske trekk i utdraget når det gjelder språk og miljø- og menneskeschildring.
2. Sivert er plaget av dårlig samvittighet fordi han har løyet om oppsigelsen. Hvordan kommer dette fram i utdraget?
3. Hvilket inntrykk får du av den sosiale klassen Skram har skildret her?

Grip teksten

«Den røde gardin», frå *Sommer i smaa fortellinger*, 1899

Naturalistisk skrivemåte

- a) Hva forbinder du med rødfargen? Hva er kvinnens hensikt med stoffet? Hvordan vil du forklare mannens reaksjon på det?
- b) Hvordan vil du kommentere *liklukten* som nevnes i begynnelsen og til slutt?

- c) Mener du denne novellen kan plasseres innenfor naturalistisk diktning? Begrunn synspunktet ditt.
- d) Hva mener du er tema i novellen?

Oppgaver til *Albertine* (utdrag) av Christian Krogh, 1886

:kolon

Besøket hjå Winther, fullmektigen som voldtek henne (ca. 5 sider)

Oppgaver:

1. Hva er det som gjør at Winther greier å forføre Albertine?
2. Gjør greie for noen av årsakene til at Albertine ender som prostituert.
3. Hvilke naturalistiske trekk kan du finne i disse utdragene av romanen?

Tekstlinjer

Hjå politilegen

INNBLIKK:

1. Christian Krogs *Albertine* kom ut i 1886 og ble straks beslaglagt. Utdraget utgjør siste del av romanen. Finner du ting her som det er grunn til å tro at påtalemyndighetene reagerte sterkt på?
2. Tidsmessig faller utdraget i to deler. Hvor er overgangen? Hva oppnår Krogh med å la romanen slutte slik?
3. Skjer det noe med Albertine under besøket hos politilegen som forbereder oss på at hun ender slik som hun gjør?
4. I sin forsvarstale for Høyesterett sa Krogh blant annet: «Det som hadde grepet meg mest av alt som jeg har sett, det skulle jeg ikke få lov til å skrike ut, så de kunne høre det alle sammen. Hva betyr da de ord i Grunnlovens §100: Trykkefrihet bør finne sted?» Hvordan kommer Kroghs sterke engasjement til syne i utdraget fra *Albertine*?

PÅ EGEN HÅND:

5. Prosjekt/særemneidé: «Kjønnsliv på svarteliste» - engang forbudte bøker. Her er noen aktuelle titler: *Fra Kristiania-bohêmen* av Hans Jæger; *Albertine* av Christian Krogh; *Sangen om den røde rubin* av Agnar Mykle.

Intertekst

Same som i :kolon

FØRLESING: Hva var sedelighetsdebatten i 1880-årene?

Oppgaver

1. Hva slags inntrykk får du av Albertine, og hvorfor gir hun etter for Winther? Begrunn ut fra teksten.
2. Hvordan vil du beskrive kvinnesynet til Winther?
3. Hvilke retoriske grep benytter han seg av for å manipulere Albertine?
4. Finner du symboler i utdraget, og hva kan de eventuelt bety?
5. Kan noe tilsvarende skje i vår tid, i Norge eller andre deler av verden

Oppgaver til tekstar av Knut Hamsun

:kolon

Sult (utdrag), 1890 - starten av romanen (ca. 3 sider)

Oppgaver:

1. Hva slags inntrykk får du av hovedpersonen?
2. Hva i teksten kan forklare hovedpersonens oppførsel?
3. Hvilken rolle spiller de andre personene i teksten?
4. Vurder romanutdraget ut fra de kravene Hamsun reiser til litteraturen i «Fra det ubevisste sjeleliv»

Grip teksten

«Erobreren», frå *Krattskog*, 1903

INNBLIKK:

1. På hvilke måter er det hovedpersonen erobrer kvinnene? Synes du det virker sannsynlig at han klarer det? Hvilke sider av kjærligheten beskrives?
2. Framstilles erobreren som en skurk, eller skaper teksten først og fremst forståelse for denne personen?

SIDEBLIKK:

3. Finner du likheter/forskjeller mellom erobreren og hovedpersonen i «Selvstendighetens første dag» av Agnar Mykle? Har det noen betydning at tekstene er skrevet av menn?
4. Se oppgave 4 til «21 år» av Tarjei Vesaas. (Novellene «Erobreren» av Knut Hamsun og «21 år» handlar begge om «sjekking». Samanlikn dei bileta tekstane gir av den mannlege hovudpersonen. I kva grad oppfattar du framstillinga av mannen som positiv eller negativ? Kva for tekst trur du unge menneske i dag vil synast er mest «realistisk»? Kva for tekst tykkjer du sjølv best om?)

PÅ EGEN HÅND

5. Se oppgave 4 til «Skjærgårdsø» av Knut Hamsun. (Forslag til fordypningsemne: Les andre tekster fra Hamsuns diktning fra 1890-årene og tida rundt århundreskiftet. Prøv å legge spesielt merke til Hamsuns skrivemåte. Hva karakteriserer framstillingsformen? Kan du finne fram til hva som gjorde at Hamsun er blitt sett på som én av de store stilistene i nordisk litteratur?)

Intertekst

Sult (utdrag), 1890 - starten av romanen (ca. 4 sider)

Starten [...] Episoden med han som får pengane han får hjå pantelånaren for vesten sin

Førlesing: *Sult* var en sensasjon da den kom ut i 1890. Hvorfor?

Oppgaver

1. Hva slags tanker har hovedpersonen om seg selv, og hvordan harmonerer det med situasjonen hans?
2. Hva forteller møtet med den halte nåtleren om hovedpersonens menneskesyn og hans eget sinn?
3. Les artikkelen «Fra det ubevisste sjeleliv» på Interteksts nettsider. I hvilken grad kommer ideene derfra til uttrykk i romanutdraget?

Grip teksten

Sult (utdrag), 1890 - Møtet med Ylajali (ca. 4 sider)

Litteratur og psykologi

- a. Hamsun ville at litteraturen skulle befatte seg med mennesker som påvirkes av impulser og irrasjonelle følelser. Finn eksempler i dette utdraget fra *Sult* på at han selv følger opp sitt litterære program.
- b. Hva forteller episoden med blyantstumpen om jeg-personen?

Marken grøde (utdrag), 1920 – ca. 1 side

Personskildring og sivilisasjonskritikk

- a. Hvilke trekk ved Isaks personlighet kommer fram i dette utdraget?
- b. Pek på hvordan fortellemåten i teksten avslører Isak som person. Se på hva Isak gjør, hva han sier og hva han tenker.
- c. Vurder om sivilisasjonskritikken Hamsun uttrykker i «Bonde» nedenfor står i motsetning til Isaks fasinasjon for slåmaskin, slik den kommer til uttrykk i *Markens grøde*.

Opgåver til «Fandango» av Vilhelm Krag, frå *Digte*, 1891

Kolon

1. Hva særpreger ordvalg og rytme i diktet?
2. Hva slags livsfølelse er det mulig å lese ut av diktet?
3. Les om nittiårslitteraturen i litteraturhistorien i studieboka. Vurder diktet som et «typisk» dikt i denne perioden.
4. Gå sammen i grupper og øv inn en måte å framføre diktet på i klassen

Tekstlinjer

INNBLIKK:

1. Hva står «janitsjarmusikk» for i diktet? Hva vil dikteren sette isteden? Hvilke skiftende stemninger finner du? Hvordan vil du forklare at «jeg» i diktet ender opp med å rope på den larmende musikken han nettopp ønsket seg vekk fra?
2. De eksotiske ordene og navnene i «Fandango» peker ikke mot noe bestemt land – snarere spriker de i alle retninger – fra Kaukasus til Spania og norske fjellmyrer. Hvilken funksjon har de?
3. «Fandango» har blitt kalt et nyromantisk programdikt. Er du enig i den karakteristikken?

SIDEBLIKK:

4. «Fandango» og «Jeg ser» av Sigbjørn Obstfelder (s. 219) ses på som noen av de mest sentrale tekstene i 1890-årene. Diktene er på mange måter ulike, men hvilke *fellestrekk* kan du finne i form og innhold?

Intertekst

6 strofer

Førlesing: Hva vet du om kvinnesynet i nyromantikken?

1. Dans er et sentralt motiv i diktet; forfall og død et annet. Del diktet inn i bolker etter det de ulike strofene handler om.
2. Hvem kan Zerlia være, og hva skjer mellom henne og jeg-personen?
3. Let etter adjektiv og substantiv som kan være typiske for nyromantikken og pek på andre virkemidler, som *allitterasjon* og lydmalende ord.

Oppgaver til «Byen» av Sigbjørn Obstfelder, fra *Efterladte Arbeider i Utvalg*, 1903 (skrevet i 1893)

Kolon

Oppgaver:

1. Hva slags inntrykk får du av hovedpersonen?
2. Hvilken livsopplevelse uttrykker teksten?
3. les litteraturhistorien og vurder teksten som eksempel på nittiårslitteratur
4. Sammenlikn «Byen» med utdraget fra *Sult*. Hva er den mest innlysende forskjellen mellom de to tekstene?

Tekstlinjer:

Oppgaver:

Innblikk:

1. Hva får jeg-personen til å søke til byen? Hva håper han å finne der?
2. Hvilke glimt får vi av bymenneskenes liv? Kan dere kjenne dere igjen i denne opplevelsen av en by?
3. Obstfelders prosa kalles ofte *prosalyrikk*. Hvilke lyriske virkemidler kan du finne i denne teksten? Kan du finne spor av *musikeren* Obstfelder?

Sideblikk:

4. Sammenlign byskildringen her med «Eit hotell» av Marie Takvam (s. 421)

Intertekst:

Førlesning: Hvorfor sto følelsen av rotløshet så sterkt i litteraturen på slutten av 1800-tallet?

Spørsmål til teksten:

1. Gjennfortell det lille som er av ytre handling i teksten «Byen».
2. Fortellerstemmen løper forbi mennesker i ulike miljøer i byen, hvilke? Hva forteller teksten om «byen» anno 1890?
3. Hva er *prosalyrikk*? Bruk Obstfelders tekst til å peke på typiske trekk ved denne sjangeren. Se også side 121.
4. Skriv en kort tekst der du sammenlikner denne teksten med Obstfelders dikt «Jeg ser», som du finner på s 118.

Grip teksten:

Subjektivitet og sjanger

- a. Hva er det som gjør at jeg-personen søker til byen? Hva venter han å finne der? Hvordan er menneskene i byen?
- b. Denne teksten forteller en historie, men har sjangerbetegnelsen prosadikt. Finn elementer i teksten som knytter den til sjangeren lyrikk.
- c. 144 Les om ekspresjonismen på side 86 og pek på ekspresjonistiske trekk i «Byen».

Oppgaver til tekstar av Herman Wildenvey

:kolon

Oppgave til «Sommertegn»:

Beskriv rytmen i dette diktet og prøv å lese det slik at rytmen kommer tydelig fram.

Tekstlinjer:

«Selma» - frå *Nyinger*, 1907

INNBLIKK:

1. Kven er Selma? Hvilket bilde får du av henne? Av diktets jeg?
2. Diskuter det synet på forelskelse som kommer fram.

SIDEBLIKK:

3. Sammenlign forholdet mellom mann og kvinne i dette diktet og i «Utrolig»

«Utrolig» - frå 1931

INNBLIKK:

1. Hvilke glimt gir diktet oss av mannens og kvinnens hverdag?
2. Hvordan oppfatter du tittelen? Kan den ha flere betydninger?

SIDEBLIKK:

3. Se oppg. 3 til «Selma»

Intertekst

--

Grip teksten

«Selma», fra *Nyinger*, 1907

Sammenlign to dikt om kjærlighet

Sammenlign «Selma» av Herman Wildenvey og «Tankar på heimvegen» av Jacob Sande

- a) Hva slags forhold er det /har det vært mellom mennene og kvinnene, slik det skildres i de to tekstene?
- b) I begge tekstene finner vi et lyrisk jeg. Hvilke likheter og hvilke forskjeller er det mellom de tankene de to lyriske jeg har om kvinner og om kjærlighet?
- c) Sammenlign formen vi de to diktene: strofer, linjer og rim.
- d) Sammenlign ordvalget i de to diktene. Hvordan gir ordvalget forskjellig stemning i diktene?
- e) Synes du diktene uttrykker ulike holdninger til kjærlighet?

Oppgåver til «Dagen svalnar» av Edith Södergran, frå *Dikter*, 1916

Kolon

1. Skriv ei prosatekst om dei tankane du gjer deg etter å ha lese diktet.
2. Skriv eit kjærleiksdikt (på norsk) med dei same innleiingsorda.

Tekstlinjer

INNBLIKK:

1. Diktet har fire strofer. Korleis vil du kort skildre innhaldet i kvar av dei? Kan du peike på ei utvikling i diktet gjennom dei fire strofene?
2. Prøv å formulere ein samlande bodskap i diktet. Er andre i klassen einige med deg? Korleis vil du grunngje oppfatninga di? Diskuter om diktet er lettare å skjønne for jentene i klassen enn for gutane (spesielt strofe IV).

3. Kommenter forma på diktet. Finn du modernistiske trekk? Korleis kan ein grungi at dette er ein *lyrisk* tekst?

Intertekst, vg3

6 strofer

Førlesing: Skriv et kjærlighetsdikt på 5 linjer der du bruker noen av disse symbolene: frukt, hav, blomst, hvit, svart, svale.

Spørsmål til teksten:

1. a) Den første strofen beskriver en lengsel – hva er det dikter-jeg-et lengter etter?
b) Hvilket forhold er det mellom jeg-et og du-et i strofene I og III, tror du? Hvordan begrunner du svaret?
c) Analyser sammenligningene i strofe IV, «blomma», «frukt» osv. Hva forteller det oss om «du»?
2. Tolk hele diktet i sammenheng ved å peke på virkemidler og tematikk. Vil du kalle det modernistisk eller sentrallyrisk? Begrunn.

Oppgåver til tekstar av Kristoffer Uppdal

:kolon

«Bloddropetrall», frå *Elskhug*, 1919

1. Kva representerer bloddropetrallen i menneskelivet? Skriv ned dei orda og bileta du meiner seier noko om kva denne trallen er.
2. Kva syn på livet kan ein finne i dette diktet?

Tekstlinjer:

«Skald av Guds nåde», frå *Elskhug*, 1919

INNBLIKK:

1. Kva er dei sentrale motsetnadane i diktet? Korleis ser arbeidaren på diktestundene sine?

«Voggesongen hans Basola Storbas», frå *Fjellskjeringa* 1924

INNBLIKK:

1. Sjå på form og innhald i diktet. Med kva rett kan ein seie at dette er ein typisk voggesong?
2. To linjer merker seg ut i «Voggesongen». Kva for linjer? Kva for funksjon har dette?

«Dødssongen hans Per Flink», frå *Fjellskjeringa* 1924

INNBLIKK:

1. Karakteriser Per Flink med utgangspunkt i «dødssongen» hans.
2. Kva er det som særmerkjer strofebygginga og oppbygginga av dette diktet som heilskap?

PÅ EIGA HAND:

3. Sjå oppgåve 5 til «Landet som icke är» av Edith Södergran ovanfor. (Temaoppgåve: «Døden som litterært emne»: Samanlikn framstillingsform og tankar om liv og død her og i «Dødssongen hans Per Flink» av KU, «Metope» av Olaf Bull og «Så stig da i meg, einsemd» av Tor Jonsson. Kva for eir av dikta gjer mest inntrykk på deg? Kvifor?

Intertekst

--

Grip teksten

«Dansen», frå *Altarkvelden*, 1920

Tolk diktet, finn modernistiske trekk

- Det er ingen direkte referansar til krigssituasjonar i «Dansen», men diktet er skriva under inntrykk av den første verdskrigen. Korleis vil du tolke diktet ut frå denne opplysninga?
- Les om ekspresjonisme (s.86) og surrealisme (s. 93). Finn du ekspresjonistiske og surrealistiske trekk i «Dansen»?

Oppgåver til tekstar av Rudolf Nilsen

:kolon

«Storby-natt», frå *På stengrunn*, 1925

- Hvordan karakteriseres motsetninger mellom byen og naturen i diktet? Hva framheves som positivt ved byen?
- Karakteriser stemningen i diktet.
- Skriv en prosatekst med same innledningsord som diktet.

«Rivalen», frå *På gjensyn*, 1929

- Drøft motiv og tema i dette diktet

«Revolusjonens røst», frå *På gjensyn*, 1929

- Dette diktet er et av de dikt hvor mange mener budskapet er klart. Er du enig i det?
- Hva mener du om dette budskapet?
- Hvordan vil du karakterisere diktets form? Hvilken sammenheng er det mellom form og innhold?
- Arbeid i grupper med å lese høyt de tre diktene til Rudolf Nilsen. Forsøk ulike måter å lese på. Bør en lese de tre diktene på forskjellig måte?

Tekstlinjer:

«Fedreland», frå *På stengrunn*, 1925

INNBLIKK:

- Sammenlign de første linjene med «Ja, vi elsker». Hva uttrykker de små forskjellene?
- Hvordan er diktets fedrelandsbegrep og fedrelandskjærlighet?
- Hvordan er holdningen til det fedreland Bjørnson og andre har hyllet?

SIDEBLIKK:

- Sammenlign «Fedreland» med Arnulf Øverlands «Vårt land». Perspektivet er anderledes, men noe er felles. Hva?

PÅ EGEN HÅND:

- Prosjektidé: Norske fedrelandsdikt gjennom tidene. Du finner flere av dem i denne boka, blant annet våre to første nasjonalsanger og Elias Blix' fedrelandssalme.
- Skriv selv: «Mitt fedreland» - dikt, essay eller kåseri.

«Nr. 13, frå *På gjensyn*, 1926

INNBLIKK:

- Skildringen av en arbeiderbolig fra begynnelsen av århundret kunne meget lett ha blitt fjern og tørr. Hvordan har dikteren greid å gjøre nr. 13 så nær og levende for oss?
- Samtidig som mennesker og miljø blir nære og konkrete, er det et videre perspektiv over hele diktet. Hvilket perspektiv? Hvor i diktet kommer dette særlig godt fram?
- Hvordan er holdningen til Nr. 13 og livet der? Se spesielt på slutten av diktet. Hvilken vismann vil du gjette på at de unge menn studerer?

4. Strofeformen er fast, trass i innslag av slentrende dagligtale. Hva skaper denne fastheten, og hvordan passer den til budskapet i siste del?

SIDEBLIKK:

5. Sammenlign holdninger og tendens her og i «Fedreland». Se spesielt på det som sies om *drømmen*.
6. Se oppg. 4 til «Heimreisa» av Oskar Braaten. (Samanlikn skildringa av fattigfolk og slitarar her med den du finn i «Guttens mor» av Nini Roll Anker, «Første møte» av Sigrid Undset og i «Nr. 13» av Rudolf Nilsen. Kva er dei største skilnadane? Har bakgrunnen til forfattarane noko å seie?

Intertekst

«Storby-natt», frå *På stengrunn*, 1925

Førlesing: Prøv å beskrive poetisk en bestemt gate du kjenner godt i en by, eller å skildre en hendelse du har opplevd i byen.

1. Hvordan blir byen beskrevet i diktet? Bruk eksempler.
2. På hvilken måte blir byen satt opp som kontrast til naturen?
3. Hvilke virkemidler (for eksempel besjeling, metafor eller sammenlikning) bruker Nilsen for å skape den positive stemningen i diktet?

Grip teksten

«Storby-natt», frå *På stengrunn*, 1925

For her er allting skapt av menneskehender - ...

- a) Hvilket forhold har diktets jeg til byen og naturen? Begrunn svaret ved å vise til hvilke ord og bilder som er brukt for å skildre byen, og hvilke som er brukt for å skildre naturen.
- b) Bla i tekstutvalget i boka, og finn tekster som uttrykker forskjellige holdninger til byen og naturen, som «Bonde», «Jeg ser» og «Byen». Sammenlign disse holdningene.

Oppgåver til tekstar av Arnulf Øverland

:kolon

«Vårt land», frå *Hustavler* (1929)

1. Hvilket inntrykk får vi av landet og folket i dette diktet?
2. Mener du at dette er et politisk dikt? Grunngi svaret.

«Program», frå *Den røde front* (1937)

1. Sammenlikn dette diktet med «Revolusjonens røst» av Rudolf Nilsen.

«Jeg går omkring», frå *På Nebo bjerg* (1962)

Tekstlinjer:

«Vårt land», frå *Hustavler* (1929)

INNBLIKK:

1. Hvilke mennesker og grupper blir omtalt i de ulike strofene? Hva har de felles? Hvilket bilde gir diktet av land og livskår?
2. Gjør rede for rim og rytme i diktet. Finner du eksempel på rytmebrudd? Hvilken rolle spiller rytmen for diktets budskap?
3. Hva er diktets idé?

SIDEBLIKK:

4. Se oppg. 4 til «Fedreland» av Rudolf Nilsen (Sammenlign «Fedreland» med Arnulf Øverlands «Vårt land». Perspektivet er anderledes, men noe er felles. Hva?)

PÅ EGEN HÅND:

5. Prosjekt-/særemneidé: Arnulf Øverland – lyriker og polemiker. Hvilke temaer var Øverland opptatt av, til ulike tider i sitt liv, som poet og som debattant?

«En liten vise», frå *Hustavler* (1929)

INNBLIKK:

1. Hva er «jeg» i diktet opptatt av? Hva betyr «du» for jeg-personen?
2. Hvilken stemning finner du i diktet? Gjenspeiles den på noen måte i ordvalget?
3. Diktet er skrevet til en folkevisemelodi. Er det noe i diktet som kan minne deg om folkeviser?

PÅ EGEN HÅND:

4. Se oppgave 5 til «Vårt land» (over).

Intertekst

«Du må ikke sove», frå *Den røde front*, 1937

Førlesing: Hva tenker du når du hører tittelen «Du må ikke sove»?

1. Lag et tokolonnotat med eksempler på virkemidler i diktet. Pek på hva som skaper patos i teksten, og se det i sammenheng med diktets budskap.
2. Skriv en kreativ tekst der du reflekterer over tema som frihet og engasjement. Du kan også bruke Inger Hagerups «Aust-Vågøy» eller Ida Jacksons «Morfar, Hitler og jeg».

Grip teksten

«Riket er ditt!», frå *Berget det blå* (1927)

Tolk og framfør

- a) Forklar innholdet i strofe for strofe. Drøft hvordan metaforene og sammenlikningene kan tolkes.
- b) Les s. 162 om skrivemåten til Øverland. Pek på litterære virkemidler og typiske trekk ved skrivemåten hans i dette diktet.
- c) Bruk svarene dine fra oppgave a og b, og skriv en tolkning av diktet. Sett diktet inn i samfunnsdebatten i den tida det ble skrevet.
- d) Framfør diktet muntlig, gjerne to og to sammen slik at dere deler på opplesningen. Vær kreative så opplesningen blir spennende å høre på. Følg ellers rådene på side 335.

Oppgaver til tekstar av Olav Duun

:kolon

Utdrag frå *I blinda* (kap. III, IV & V), andre band i seksbandsverket *Juvikfolket* (ca. 13 sider), 1919

Oppgaver:

1. Kvifor sender Anders frå seg Solvi og gutungen?
2. Korleis oppfattar du reaksjonen til Anders i det siste avsnittet?
3. Kva rolle spelar naturskildringane i teksta?
4. Drøft om dette er ei aktuell tekst i dag.

Tekstlinjer

«På leiting», frå *Vegar og villsteg*, 1930

INNBLIKK:

1. Korleis vil du karakterisere denne teksten sjangermessig – novelle, forteljing, eventyr eller kva?
2. Kvifor avviser Jonetta mor si? Kvar ligg sympatien i teksten? Korleis vil du forklare at det endar slik det gjer for Lisbet?).
3. I kor stor grad vil du seie der er ein samfunnskritisk tendens i «På leiting?» Korleis spelar *synsvinkelen* inn her?

Intertekst

Utdrag frå *I stormen* (scenen med Odin og Lauris og forliset), siste boka i seksbandsverket *Juvikfolket* (ca. 3 sider), 1923

Førlesing: Finn ut kva orda usjølvisk og ueigennyttig betyr og gje e it døme på ei usjølvisk handling.

Oppgaver

1. Kva skjer i utdraget? Gjenfortel handlinga med dine egne ord.
2. Kva er det som får Odin til å ombestemme seg og ofre seg for Lauris? Peik på det du meiner er vendepunkt i utdraget.
3. Korleis skal vi forstå desse tankane til Odin: «Menneskets hjerte ... er ondt frå hans ungdom av» og «mørkret og villmannskapet ... herre og hund»? Kva slags kamp er det som føregår i han? Set dette i samanheng med ideane som prega den etiske realismen.

Grip teksten

Medmenneske (utdrag), (ca. 4 sider) – Ragnhild drep Didrik, 1929

Kan ein skjøne eit drap?

- a. Når synsvinkelen ligg hos Didrik, er landskapet skildra grått og trist. Korleis er det skildra gjennom Ragnhild? Kva slags ord er nytta?
- b. Korleis er møtet mellom dei to skildra? Legg merke til samtalen (scena, optrinnet). Kva er det som gjer at Ragnhild plutselig seier: -Men herre gud, er De vond da?
- c. Det byggjer seg opp til ei dramatisk hending i dette optrinnet. Kva er det som får Ragnhild til å gripe til øksa? Sjå nærare på korleis denne hendinga blir skildra («øksa fór i våre...»).
- d. Skjønar vi årsaka til at Ragnhild drep svigerfaren? Korleis trur du det vil gå?

Oppgaver til «Ja visst gör det ont» av Karin Boye, frå *För trädets skull*, 1935

Kolon

1. Kva er motivet i dette diktet?
2. Drøft ulike tolkingar av diktet. Går det an å formulere eitt tema, eller er diktet mangetydig?
3. Samalikn diktet med «Det tornede tre» av Welhaven (s. 133) og «ei naki grein» av Aukrust (s. 307). Er det fellestrekk ved symbolbruken i dei tre dikta?

Tekstlinjer

INNBLIKK:

1. Kven talar i diktet? Kven føler smerte når «knoppar brister», «droppar faller», og kven jublar når det har skjedd?
2. Kva for livssituasjon kan det vere tale om i diktet?
3. Kva ligg i sluttlinjene «vilar i den tillit som skapar världen»? Er det eit religiøst dikt?

SIDEBLIKK.

4. Samanlikn aktiviteten i dette diktet med det som skjer i Olav Nygard: «No reiser kvelden seg» (s. 266). Finn du nokon samanheng mellom dei?

Intertekst, vg3

6 strofer

Førlesing: Se for deg en knapp på et tre om våren. Beskriv hvordan knoppen blir til et blad i løpet av noen korte våruker så presist du kan.

Spørsmål til teksten:

1. Prøv å skrive om de tre strofene i diktet til tre setninger som oppsummerer dem.
2. Kommenter komposisjonen og noen sentrale virkemidler.
3. Knoppene og dråpene i diktet kan forstås som en metafor for menneskelige følelser. Hvilke likheter ser du?

Oppgaver til tekstar av Sigrid Undset: *Kristin Lavransdatter* (utdrag), (1920-1922) + «Første møte», frå *Fattige skjæbner*, (1912)

:kolon

Utdrag frå *Korset*, siste band i triologien om Kristin Lavransdatter (ca. 9 sider)

Oppgaver:

1. Hvilket inntrykk får vi av Kristin Lavransdatter i dette utdraget?
2. Hva er karakteristisk for miljøet?
3. Sigrid Undset var kristen og katolikk. Er det uttrykt et livssyn i denne teksten?
4. Hva slags stemning finner vi i tekstutdraget, og hvilke virkemidler bruker forfatteren for å skape denne stemningen?

Tekstlinjer

«Første møte», novelle

INNBLIKK:

1. Hvilket bilde får vi av Kristiania omkring århundreskiftet?
2. Pek på virkemidler som er med på å skape et realistisk bilde av barna og av samfunnet (ordvalg, talespråk, setningsbygning, kontraster).
3. Hvordan vil du forklare jeg-personens reaksjon når hun ser den stjalne dukken igjen?

SIDEBLIKK:

4. Se oppgave 4 til «Heimreisa» av Oskar Braaten nedenfor. (Samanlikn skildringa av fattigfolk og slitarar her med den du finn i...)
5. Se oppgave 5 til «Du er bror min, Ivar» av Sigurd Kvåle (s. 508). (Mange vaksne tekstar skildrar den vaksne i barnet – eller barnet i den vaksne. Les til dømes ... og drøft barneskildringane ut frå eigne røynsler.

Intertekst

Utdrag frå *Kransen*, første band i triologien om Kristin Lavransdatter (ca. 4 sider)

Oppgaver

1. Hva slags konflikt er det mellom de to kvinnene, og hvilke forhistorier kommer fram?
2. Hva forteller utdraget deg om klasseforhold i middelalderen, og om forholdet mellom kvinner og menn?
3. Til slutt i utdraget sier Kristin «Vi har drept Eline Ormsdatter.» Hvorfor sier hun det enda det var Eline selv som holdt kniven?
4. Hva forteller denne scenen deg om forholdet mellom Kristin og Erlend?

Grip teksten:

Utdrag frå *Kransen*, første band i triologien om Kristin Lavransdatter (ca. 3 sider)

Hvordan skildre forelskelsen?

- Forklar hvordan fortelleren og synsvinkelen er brukt i dette utdraget.
- Forklar hvilke virkemidler som er brukt for å få fram forelskelsen.
- Hvordan merker vi en gryende etisk konflikt i utdraget?

Oppgåver til tekstar av Rolf Jacobsen

:kolon

«Fanfare», frå *Jord og jern*, 1933

- Hvordan brukes formelle virkemidler som rytme, versedeling og strofelengde i diktets komposisjon? Er selve komposisjonen meningsbærende?*
- Formuler det som uttrykkes som teknikk i dette diktet.*

«Signaler», frå *Jord og jern*, 1933

- Karakteriser språket i diktet. Er det en sammenheng mellom språket og det bylivet som skildres?*
- Sammenlikn diktet med «Storby-natt» av Rudolf Nilsen og drøft forskjellene mellom de to diktene*
- Skriv en tekst med tittelen «Byen lever».*

Tekstlinjer:

«Myrstrå vipper», frå *Vrimmel*, (1935)

INNBLIKK:

- Noen strofer kan kalles «myrstrå-strofer» og andre «menneske-strofer». Kan du finne en grunn til at strofene er ordnet på denne måten?
- Hvordan skiller «myrstrå-strofene» seg fra «menneske-strofene» formelt (strofeform, rytme, syntaks, allitterasjon)? Hva får disse virkemidlene å si for det disse to delene av diktet uttrykker?
- Se nærmere på «menneske-strofene». Hvilken utviklingen finner sted fra 2. til 4. strofe og inne i 4. strofe?
- Hvilket budskap ligger i at «myrstrå-strofene» er så like?

PÅ EGEN HÅND

- Prosjekt-/særemneidé: Rolf Jacobsen kretser ofte rundt forholdet mellom menneske og natur, den tekniske utviklingen på den ene siden og det opprinnelige og statiske på den andre. I denne boka finner du i tillegg til «Myrstrå vipper», «Virkelighet», «Stillheten etterpå» og «Antenneskog». I *Grunnlinjer GK* finner du «Men vi lever». Du vil også finne mange andre dikt av Rolf Jacobsen som tar opp samme tema. Hvilken holdning til «sivilisasjonen» uttrykker Rolf Jacobsen i disse diktene? Endrer budskapet seg fra de første diktene i mellomkrigstida og fram til i dag?

«Virkelighet», frå *Vrimmel* (1935)

INNBLIKK:

1. Hvordan er diktet komponert?
2. Hva er det som karakteriserer *virkeligheten*, og hva karakteriserer *drømmen* i de første tre strofene? Kan du være enig i en slik beskrivelse av vår tilværelse? Har dikteren gitt ordet *virkelighet* et nytt innhold?
3. Hvilken vending skjer i den siste strofen?
4. Forsøk å formulere kort det du oppfatter som det samlede budskapet i diktet?

PÅ EGEN HÅND

5. Se oppgave 5 til «Myrstrå vipper»

Stillheten etterpå», frå *Stillheten etterpå* (1965)

INNBLIKK

1. Prøv å inndele diktet i deler. Hvordan vil du karakterisere form og innhold i hver del?
2. Hvilken betydning har det at diktet heter «Stillheten etterpå»? Hva er det stillheten skal komme etter? Hva må vi legge bak oss?
3. Hva betyr «stillheten» i dette diktet? Noter noen stikkord for deg selv, og sammenlikn med andre. Kan klassen komme fram til en somlende beskrivelse?
4. Diskuter om diktets budskap er pessimistisk eller ikke.

SIDEBLIKK:

5. Se oppgave 4 til «Antenneskog» nedenfor.

PÅ EGEN HÅND

6. Se oppgave 5 til «Myrstrå vipper». «Antenneskog», frå *Pusteøvelse* (1975)

«Antenneskog», frå *Pusteøvelse* (1975)

INNBLIKK:

1. Hva slags naturbilde er det vi møter i denne teksten?
2. Hvordan er *stemningen* i diktet: stille og rolig, stille og uhyggelig – eller hva?
3. Diktet ender med et spørsmål. Hvilket svar vil du gi?

SIDEBLIKK:

4. begrepet *stillhet* står sentralt både i «Antenneskog» og «Stillheten etterpå». Hva slags stillhet er det snakk om i de to diktene?

Intertekst

«Rulle rundt»

Førlesing: Hva mener du er menneskets viktigste oppfinnelse?

1. Hvordan forstår du diktet?
2. Det å *rulle* kan ha flere betydninger i diktet. Hvilke?
3. Pek på formelle virkemidler som er med på å understreke budskapet.
4. Digitale ferdigheter: Lag en bildeserie med bilder fra 1970-tallet og frem til i dag som kan illustrer diktet.

Grip teksten

«Bussene lengter hjem», frå *Sommeren i gresset* (1956)

Studer bildebruk og lydlige virkemidler

- Hvorfor tror du dikteren sammenlikner bussene med flodhester?
- Finn billedlige og klanglige virkemidler i dette diktet.

«Fangen», frå *Stillheten etterpå* (1965)

Metaforer og tematikk

- I første linje sammenliknes parken med en fange. Finn flere metaforer i diktet fra betydningsområdet fengsel.
- Hvorfor er skyene salige? Hvorfor synger det trette springvannet om floder, tror du?
- Rolf Jacobsen er opptatt av motsetningen mellom natur og sivilisasjon. Hva synes du diktet «Fangen» sier om denne motsetningen?

Oppgaver til tekstar av Halldis Moren Vesaas

:kolon

«Dine ord», frå *Utvalde dikt* (1957)

- Samanlikn dette diktet med diktet «Bortanfor stunda» av Tarjei Vesaas 8stemning, kjensle, synet på nærleik og kontakt).
- Skriv eit dikt som opnar med desse verselinjene: «Dine tankar/ville eg lese/slik som...»

«Har vandra så langt», frå *Festskrift til 80-årsdagen* (1987)

- Kva for stemning har dette diktet, og korleis kjem stemninga fram?
- Formuler det du meiner er temaet.
- Samalikh dette diktet med «Plutselig. I desember» av Rolf Jacobsen (s. 473)

Tekstlinjer

«Bølge», frå *Strenger* (1933)

INNBLIKK:

- Korleis er den konkrete situasjonen som er utgangspunktet for dette diktet?
- Kvifor trur du diktet er kalla «Bølge» og ikkje til dømes «Lykke»? Kva for rolle spelar havet i diktet?
- Kommenter forma. Finn du noko mønster i rimflettinga? Kva med rytmen? Kan du finne grunnar til at forfattaren har valt ei slik form?

SIDEBLIKK:

- Samanlikn form og innhald i «Bølge» med «Dagen svalnar...» av Edith Södergran

«Altar», frå *Lykkelege hender* (1936)

INNBLIKK:

- Kven er *vi* i dette diktet? Kven er *dei*?
- Er dette eit dikt med ein kristen bodskap? Diskuter i klassen.

PÅ EIGA HAND:

- Finn fram til andre dikt av Halldis Moren Vesaas der ho tek opp grunnleggjande spørsmål om liv og død. Her er nokre framlegg: «Treet», «No plantar kvinna», «Einsamflygar» og «Voggesong for ein bytting».

Intertekst

«Ord over grind», frå *I ein annan skog* (1955)

Førlesing: Kva legg du i omgrepet intimsone? Kor viktig meiner du det er å ha eit privatliv i eit vennskaps- eller kjærleiksforhold?

1. Kva er "den inste grinda" eit bilete på?
2. Kva er temaet og budskapet i diktet?
3. Peik på verkemiddel i diktet som bidreg til å understreke budskapet.
4. Kva trur du er grunnen til at eg-personen ønskjer eller er nøydd til å "vere einsam i huset sitt"?

Grip teksten

«Fødd i går», frå *Harpe og dolk* (1929)

- a) Kva for livssyn kjem fram i diktet?

«Har vandra så langt», frå *Vandre med vers* (1990)

- a) Kven er «du», og kva for eit personleg pronomen er utelate i «Har vandra så langt», «Har framleis stor vandrarglede», «Veit det»?
- b) Halldis Moren Vesaas bruker blomebilete i dette diktet. Kva står dei «kvite, stive blomane» for, og kva fortel «eit vell av blomar»?
- c) «Har vandra så langt» er eit kjærleiksdikt som Halldis Moren Vesaas skreiv i høg alder. Samanlikn diktet med «Fødd i går» (side 400), som ho skreiv som tjueåring. Kva er skilnaden i form og innhald?

Oppgåver til tekstar av Aksel Sandemose

:kolon

«Janteloven» og «Kommentarer til Janteloven» frå *En flyktning krysser sitt spor* (1933)

1. Kven er skyld i at Janteloven rår?
2. Hva kan Sandemose ha ment med ordene: «På grunn av den er jantene gudløse, uten å ha blitt mennesker»?
3. Hvorfor mener Sandemose at lydighet, beskjedenhet og ærbødighet er noe negativt?
4. Beskriv et jantemenneske i en tekst.

Tekstlinjer

«Barndom», frå *Arbeidets jul* (1934) - essay

Intertekst

Grip teksten

«Janteloven» frå *En flyktning krysser sitt spor* (1933)

Hvordan virker Janteloven» på menneskene?

- a) Formuler med egne ord det sentrale innholdet i Janteloven.
- b) Hvilken virkning har Janteloven på mennesker som lever i samfunn med slike normer?
- c) Vurder om Janteloven preger det samfunnet du lever i i dag.

Oppgåver til tekstar av Tarjei Vesaas

:kolon

«Regn i Hiroshima», frå *Leiken og lynet* (1947)

1. Korleis oppfattar du desse linjene i diktet: «gåtefullt, oppstigande og stumt» «vera eit grann av dette». «Vera i det bortdragande-» «Det drog snart meir frå kaos».

2. Gå saman i grupper på tre og tre, og finn ulike måtar å framføre diktet på (talekor, fleire stemmer, gjentakning av somme verselinjer, rørsler osv.)

«Bortanfor stunda», frå *Ver ny, vår draum* (1956)

«Naken» frå *Vindane* (1952)

1. Fortel historia i novella med eigne ord.
2. Kva er realistisk, og kva er symbolsk i novella? Gjer greie for samanhengen mellom det realistiske og det symbolske.
3. Diskuter kva som er temaet i novella. Kva for rolle synest du gjentakingar har for temaet?
4. Gå saman i grupper på fire og fire og gi kvarandre «leseroller» til framføring for klassa. De kan også bruke pantomime og musikk.

Tekstlinjer

«21 år», frå *Leiret og hjulet* (1936)

INNBLIKK:

1. Korleis er novella komponert? Kva for verknad har denne komposisjonen?
2. Kva inntrykk får du av miljøet rundt eg-personen? Korleis er tilhøvet hans til faren?
3. Begge brørne vil gjerne vinne Hild for seg. Kva for inntrykk får du av dei ut frå måten dei oppfører seg overfor Hild? Korleis kan det ha seg at eg-personen til slutt går av med sigeren.

SIDEBLIKK:

4. Novellene «Erobreren» av Knut Hamsun og «21 år» handlar begge om «sjekking». Samanlikn dei bileta tekstane gir av den mannlege hovudpersonen. I kva grad oppfattar du framstillinga av mannen som positiv eller negativ? Kva for tekst trur du unge menneske i dag vil synast er mest «realistisk»? Kva for tekst tykkjer du sjølv best om?

Intertekst

«Det ror og ror», frå *Lykka for ferdesmenn* (1949)

Førlesing: Båten er eit gammalt symbol. På kva, trur du?

1. Kva substantiv og adjektiv skapar stemninga i diktet?
2. Kven kan «den andre» i diktet vere?
3. Peik på språklege og formelle verkemiddel i diktet som knyter det til ei modernistisk livskjensle.

Grip teksten

«Fall», frå *Vindane* (1952)

Studer komposisjon og språk. Skriv dikt

- a) Studer spenningsoppbygginga i novella. Når begynner vi å få ei kjensle av noko illevarslande? Korleis stig spenninga? Finn du eit avgjerande vendepunkt?
- b) Korleis brukar Vesaas språk og syntaks i novella til å skildre opplevinga til eg-personen?
- c) Skriv eit modernistisk dikt med *ein tvangstanke* som motiv.

Oppgåver til tekstar av Torborg Nedreaas

:kolon

«Kall meg Line-mor», frå *Stoppested* (1953)

1. Vi møter «eg» både som voksen og som småjente. Hva oppnår forfatteren med dette?
2. Hvordan blir Oline skildret?

3. Skriv ned forslag til hva som er temaet, og diskuter med en medelev.
4. Tenk deg at du er Oline, og fortell historien.

Tekstlinjer

«Litteratur for kjevhendte» - kåseri frå 1970

Intertekst

Førlesning: Hva vet du om norske kvinners tilværelse under andre verdenskrig?

1. Hvorfor sier moren at hun heller ville ønske at sønnen Trygve var «en av dem», nazistene, enn det hun kaller «en danser»?
2. Hva har Trygve gjort, og hvorfor får moren «en dronnings nakke» til slutt?
3. Det er mange frampek i novellen, spesielt i begynnelsen. Pek på noen av dem.

Grip teksten

Oppgaver til tekstar av Inger Hagerup

:kolon

Frå *Ut å søke tjeneste* (1968) - eringdringsbok

Tekstlinjer

«Episode», frå *Videre* (1945)

INNBLIKK:

1. Hvor alvorlig er den konflikten som gjemmes under en glatt hverdagsfasade her? Studer nøye alle bildene som er brukt i de fire første strofene. Hva har de til felles? Hvilken verselinje er spesielt tung å lese? Hva understreker dette?
2. Finn diktets klimaks, vendepunkt og løsning. Vis hvordan dette er uttrykt i formen. (Noen tips: Se på avvik i én av sluttlinjene og i rimmønsteret.)
3. Ta utgangspunkt i bildet som er brukt i aller siste linje, og diskuter om dette paret kan og bør holde sammen.

PÅ EGEN HÅND

4. Det har vært snakk om en Welhaven-Ibsen-Øverland-Hagerup-tradisjon i norsk lyrikk. Bla tilbake til dikt av disse forfatterne og se hvilke likheter du kan finne.

«Detalj av usynlig november-landskap», frå *Strofe med vinden* (1958)

INNBLIKK:

1. Hva ligger i ordet «usynlig» i tittelen? Kan det ha en dobbelt mening?
2. Hvordan er situasjonen for dikterens «jegg»? Hva er gått tapt? Sies det noe om hvorfor? Hva kan det være som skaper slik angst?

SIDEBLIKK:

3. Sammenlign naturbildet her med det du finner i «Til deg, du hei» av Arne Garborg. Er det slektskap mellom disse ellers ulike diktene?
4. Se oppg. 5 til «Fra en annen virkelighet» av Gunvor Hofmo (I «Detalj av usynlig november-landskap» av IH møter vi også et indre landskap. 2Jeg ser» av Sigbjørn Obstfelder plasserer mennesket i en fremmed verden. Sammenlign de tre diktene og pek på eksistensielle problemer de reiser.

Intertekst

«Aust-Vågøy», frå *Videre* (1945)

Førlesning: Hvilken rolle kan et dikt spille for et folk i krisetider?

1. Hvilke virkemidler er brukt i diktet?
2. Diktet ble lest av «stemmen fra London» på radio under krigen. Hvilken effekt tror du det hadde?
3. Finn ut mer om det som hendte på Aust-Vågøy.

Grip teksten

«Aust-Vågøy», frå *Videre* (1945)

Tema, budskap og form i et krigsdikt

- a) Hvilken hendelse er utgangspunkt for diktet? Bruk eventuelt kilder for å finne det ut.
- b) Formuler tema og budskap i diktet.
- c) Beskriv formen på diktet, og vurder hvilken funksjon formen har i forhold til tema og budskap.

Oppgaver til tekstar av Olav H. Hauge

:kolon

«Valmue», frå *Janglestrå* (1980)

«Tid å hausta inn», frå *Spør vinden* (1971)

1. Kva ulike former for grøde er det diktet skildrar?
2. Korleis vil du karakterisere stemninga i diktet?
3. Dersom diktet også kan lesast som ei skildring av innhausting i overført tyding, kva kan det i så fall dreie seg om?

« I dag såg eg», frå *Dropar i austavind* (1966) og «Nyåret 1970», frå *Spør vinden* (1971)

1. Kva uttrykkjer desse dikta?
2. Gå saman fire og fire og finn ut korleis de vil framføre eller presentere desse dikta for klassa (ulike lese måtar, med musikk, pantomime eller dramatisering).

Tekstlinjer

«Korea», frå *Seint rodnar skog i juvet* (1956)

INNBLIKK:

1. Diktet er skriva i ei klassisk strofeform – kva for ei? Samstundes ser vi at periodedelinga ofte ikkje fell saman med linjedelinga. Kva for effekt tykkjer du det har at diktet er skriva på denne måten?
2. Kva for eit «du» er teksten direkte retta mot? Mot kven rettar teksten eit åtak? Kven er budskapet i diktet egentleg mynta på?
3. Diktet hevdar at dei døde snart vil vere gløymde, og at døden er ordlaus. Diskuter i kva grad dette er rett.

«Kvardag», frå *Dropar i austavind* (1966)

INNBLIKK:

1. Gjer greie for sentrale kontrastar i teksten. Kva er positivt, og kva er negativt?
2. Kva verknad har det at ein gresk segnfigur som Laerts blir trekt inn til slutt i teksten?
3. Kvar i diktet vil du seie at den eigentlege budskapet kjem til uttrykk?

PÅ EIGA HAND

4. Skriv eit kåseri eller ei novelle med same tittel som Huges dikt.

Intertekst

«Mange års røynsle med pil og boge»

Førlesing: Kva vil konkret eller nyenkel lyrikk seie?

1. Kva kan pilkastinga vera eit symbol på?

2. Korleis tolkar du tittelen på diktet?

Grip teksten

Vedlegg 4: Kategorisering av oppgaver

Tabell 1: Alle læreverka totalt:

TEKST/FORFATTAR	OPPGÅVER	TEKST	%	LESAR	%	KONTEKST	%	REFLEKSJON	%
Håvamål	12	5	41,67	3	25,00	1	8,33	5	41,67
"Aftensalme"	15	8	53,33	4	26,67	5	33,33		0,00
Islendingesoge	28	12	42,86	11	39,29	3	10,71	2	7,14
Petter Dass	18	9	50,00	4	22,22	3	16,67	5	27,78
Holberg	14	10	71,43	1	7,14	2	14,29	2	14,29
Frimann: "En birkebeinersang"	10	8	80,00	0	0,00	1	10,00	2	20,00
Brun: "Norges skål"	8	3	37,50	0	0,00	4	50,00	2	25,00
Wessel "Smeden og bageren"	18	9	50,00	2	11,11	4	22,22	2	11,11
Hansen "Luren"	18	8	44,44	0	0,00	5	27,78	2	11,11
Wergeland	13	6	46,15	2	15,38	1	7,69	2	15,38
Welhaven	27	21	77,78	0	0,00	7	25,93	1	3,70
HC Andersen	16	10	62,50	0	0,00	4	25,00	1	6,25
Moe: "Fanitullen"	13	8	61,54	1	7,69	2	15,38	2	15,38
Camilla Colett	11	9	81,82	0	0,00	1	9,09	2	18,18
Vinje	27	14	51,85	4	14,81	5	18,52	3	11,11
Aasen	12	7	58,33	1	8,33	3	25,00	1	8,33
Bjørnson	17	13	76,47	1	5,88	2	11,76	2	11,76
Ibsen	25	18	72,00	2	8,00	3	12,00	3	12,00
Garborg	35	27	77,14	1	2,86	5	14,29	2	5,71
Strindberg	10	4	40,00	2	20,00	1	10,00	1	10,00
Skram	25	13	52,00	3	12,00	9	36,00	2	8,00
Krogh: "Albertine"	14	8	57,14	0	0,00	5	35,71	1	7,14
Hamsun	18	10	55,56	1	5,56	5	27,78	3	16,67
Krag: "Fandango"	12	4	33,33	0	0,00	4	33,33	1	8,33
Obstfelder: "Byen"	16	12	75,00	1	6,25	4	25,00	0	0,00
Wildenvey	12	10	83,33	2	16,67	0	0,00	0	0,00
Södergran: "Dagen svalnar"	10	6	60,00	3	30,00	1	10,00	1	10,00
Uppdal	10	5	50,00	2	20,00	2	20,00	1	10,00
R. Nilsen	26	15	57,69	4	15,38	1	3,85	5	19,23
Øverland	19	14	73,68	1	5,26	2	10,53	2	10,53
Duun	15	11	73,33	1	6,67	1	6,67	5	33,33
Boye: "Ja visst gör det ont"	11	8	72,73	1	9,09	0	0,00	0	0,00
Undset	17	10	58,82	2	11,76	4	23,53	1	5,88
Jacobsen	34	20	58,82	8	23,53	3	8,82	5	14,71
HM Vesaas	20	14	70,00	4	20,00	2	10,00	1	5,00
Sandemose	7	3	42,86	1	14,29	0	0,00	3	42,86
T. Vesaas	17	11	64,71	3	17,65	1	5,88	2	11,76
Nedreaas	8	7	87,50	0	0,00	1	12,50	0	0,00
Inger Hagerup	14	8	57,14	1	7,14	2	14,29	4	28,57
Olav H. Hauge	14	10	71,43	1	7,14	1	7,14	2	14,29
GJENNOMSNIITT			60,80		11,07		16,48		13,06

Tabell 2: Dei «gamle» læreverka:

GAMLE		TEKST		LESAR		KONTEKST		REFLEKSJON		
TEKST/FORFATTAR	BØKER		%		%		%		%	
Håvamål		7	3	42,86	2	28,57	0	0,00	4	57,14
"Aftensalme"		6	2	33,33	3	50,00	2	33,33	0	0,00
Islendingesoge		14	4	28,57	6	42,86	1	7,14	2	14,29
Petter Dass		7	2	28,57	3	42,86	0	0,00	3	42,86
Holberg		5	5	100,00	1	20,00	0	0,00	0	0,00
Frimann: "En birkebeinersang"		3	2	66,67	0	0,00	1	33,33	1	33,33
Brun: "Norges skål"		6	2	33,33	0	0,00	3	50,00	2	33,33
Wessel "Smeden og bageren"		7	3	42,86	0	0,00	3	42,86	1	14,29
Hansen "Luren"		12	6	50,00	0	0,00	3	25,00	0	0,00
Wergeland		8	3	37,50	2	25,00	0	0,00	1	12,50
Welhaven		17	14	82,35	0	0,00	5	29,41	1	5,88
HC Andersen		8	5	62,50	0	0,00	2	25,00	1	12,50
Moe: "Fanitullen"		5	3	60,00	0	0,00	2	40,00	0	0,00
Camilla Colett		6	6	100,00	0	0,00	0	0,00	1	16,67
Vinje		14	8	57,14	1	7,14	3	21,43	2	14,29
Aasen		5	4	80,00	0	0,00	0	0,00	1	20,00
Bjørnson		7	5	71,43	0	0,00	1	14,29	1	14,29
Ibsen		16	13	81,25	2	12,50	1	6,25	1	6,25
Garborg		26	20	76,92	0	0,00	5	19,23	1	3,85
Strindberg		7	3	42,86	1	14,29	1	14,29	1	14,29
Skram		17	10	58,82	1	5,88	6	35,29	1	5,88
Krogh: "Albertine"		8	4	50,00	0	0,00	4	50,00	0	0,00
Hamsun		9	5	55,56	1	11,11	3	33,33	2	22,22
Krag: "Fandango"		8	1	12,50	0	0,00	3	37,50	0	0,00
Obstfelder: "Byen"		8	7	87,50	1	12,50	1	12,50	0	0,00
Wildenvey		7	6	85,71	1	14,29	0	0,00	0	0,00
Södergran: "Dagen svalnar"		5	2	40,00	3	60,00	0	0,00	1	20,00
Uppdal		8	5	62,50	2	25,00	0	0,00	1	12,50
R. Nilsen		19	11	57,89	3	15,79	1	5,26	4	21,05
Øverland		12	10	83,33	0	0,00	1	8,33	1	8,33
Duun		7	6	85,71	0	0,00	0	0,00	2	28,57
Boye: "Ja visst gör det ont"		7	6	85,71	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Undset		9	5	55,56	1	11,11	3	33,33	0	0,00
Jacobsen		24	14	58,33	5	20,83	2	8,33	4	16,67
HM Vesaas		11	7	63,64	2	18,18	1	9,09	1	9,09
Sandemose		4	2	50,00	0	0,00	0	0,00	2	50,00
T. Vesaas		10	6	60,00	1	10,00	1	10,00	1	10,00
Nedreaas		4	4	100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Inger Hagerup		7	5	71,43	1	14,29	0	0,00	2	28,57
Olav H. Hauge		11	8	72,73	1	9,09	0	0,00	2	18,18
GJENNOMSNIITT				61,88		11,78		15,11		14,17

Tabell 3: Dei nye læreverka

TEKST/FORFATTAR	NYE BØKER	TEKST		LESAR		KONTEKST		REFLEKSJON	
		TEKST	%	LESAR	%	KONTEKST	%	REFLEKSJON	%
Håvamål	5	2	40,00	1	20,00	1	20,00	1	20,00
"Aftensalme"	9	6	66,67	1	11,11	3	33,33	0	0,00
Islendingesoge	14	8	57,14	5	35,71	2	14,29	0	0,00
Petter Dass	11	7	63,64	1	9,09	3	27,27	2	18,18
Holberg	9	5	55,56	0	0,00	2	22,22	2	22,22
Frimann: "En birkebeinersang"	7	6	85,71	0	0,00	0	0,00	1	14,29
Brun: "Norges skål"	2	1	50,00	0	0,00	1	50,00	0	0,00
Wessel "Smeden og bageren"	11	6	54,55	2	18,18	1	9,09	1	9,09
Hansen "Luren"	6	2	33,33	0	0,00	2	33,33	2	33,33
Wergeland	5	3	60,00	0	0,00	1	20,00	1	20,00
Welhaven	10	7	70,00	0	0,00	2	20,00	0	0,00
HC Andersen	8	5	62,50	0	0,00	2	25,00	0	0,00
Moe: "Fanitullen"	8	5	62,50	1	12,50	0	0,00	2	25,00
Camilla Colett	5	3	60,00	0	0,00	1	20,00	1	20,00
Vinje	13	6	46,15	3	23,08	2	15,38	1	7,69
Aasen	7	3	42,86	1	14,29	3	42,86	0	0,00
Bjørnson	10	8	80,00	1	10,00	1	10,00	1	10,00
Ibsen	9	5	55,56	0	0,00	2	22,22	2	22,22
Garborg	9	7	77,78	1	11,11	0	0,00	1	11,11
Strindberg	3	1	33,33	1	33,33	0	0,00	0	0,00
Skram	8	3	37,50	2	25,00	3	37,50	1	12,50
Krogh: "Albertine"	6	4	66,67	0	0,00	1	16,67	1	16,67
Hamsun	9	5	55,56	0	0,00	2	22,22	1	11,11
Krag: "Fandango"	4	3	75,00	0	0,00	1	25,00	1	25,00
Obstfelder: "Byen"	8	5	62,50	0	0,00	3	37,50	0	0,00
Wildenvey	5	4	80,00	1	20,00	0	0,00	0	0,00
Södergran: "Dagen svalnar"	5	4	80,00	0	0,00	1	20,00	0	0,00
Uppdal	2	0	0,00	0	0,00	2	100,00	0	0,00
R. Nilsen	7	4	57,14	1	14,29	0	0,00	1	14,29
Øverland	7	4	57,14	1	14,29	1	14,29	1	14,29
Duun	8	5	62,50	1	12,50	1	12,50	3	37,50
Boye: "Ja visst gör det ont"	4	2	50,00	1	25,00	0	0,00	0	0,00
Undset	8	5	62,50	1	12,50	1	12,50	1	12,50
Jacobsen	10	6	60,00	3	30,00	1	10,00	1	10,00
HM Vesaas	9	7	77,78	2	22,22	1	11,11	0	0,00
Sandemose	3	1	33,33	1	33,33	0	0,00	1	33,33
T. Vesaas	7	5	71,43	2	28,57	0	0,00	1	14,29
Nedreaas	4	3	75,00	0	0,00	1	25,00	0	0,00
Inger Hagerup	7	3	42,86	0	0,00	2	28,57	2	28,57
Olav H. Hauge	3	2	66,67	0	0,00	1	33,33	0	0,00
GJENNOMSNIITT			58,27		10,90		19,78		11,58